

Sprawdzian 2012

Analiza uczniowskich rozwiązań

ANALIZA WYKONANIA ZADAŃ – SPRAWDZIAN 2012 (arkusz S-1)

Szanowni Państwo,

Zgodnie z zapowiedziami Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu prezentuje Państwu szczegółową analizę zadań zamieszczonych w arkuszu sprawdzianu 2012. W opracowaniu znajdują Państwo informacje na temat poziomu rozwiązywalności zadań przez uczniów. Naszym celem było również określenie, co sprawiło uczniom trudność, czyli z opanowaniem jakich umiejętności szóstoklasiści mieli problemy, szczególnie w zadaniach otwartych. Liczymy, że przygotowany materiał będzie przydatny w pracy dydaktycznej szkół.

Eksperti OKE

Analiza zadań zamkniętych

Tekst do zadań od 1. do 7.

Kiedy na ekranie samochody koziółkują w powietrzu albo bohater jest o krok od śmierci, wstrzymujemy oddech, zsuwamy się na krawędź fotela, a serce wali nam jak młotem, choć wiemy, że to, co widzimy, nie dzieje się naprawdę. Ta magia kina, czyli zdolność do wzruszania, zadziwiania i przerażania, zapełnia sale kinowe od dnia, w którym na dużym ekranie został wyświetlony pierwszy na świecie film.

Historia filmu nie zaczęła się od pierwszej projekcji kinowej. Już ponad 150 lat wcześniej zauważono, że jeśli szybko przetrzucimy kilka kartek z lekko tylko różniącymi się rysunkami, odniesiemy wrażenie ruchu narysowanych postaci.

Odkrycie fotografii pozwoliło na zwiększenie efektu tego złudzenia. W roku 1878 Anglik Edward Muybridge dwunastoma aparatami fotograficznymi zrobił w pół sekundy dwanaście zdjęć galopującego konia. Później szybko przesunął te zdjęcia przed oczami zebranej publiczności. Wszyscy byli przekonani, że właśnie obejrzeli prawdziwe galopujące zwierzę.

Odkrycie Muybridge'a zainspirowało innych wynalazców. W 1889 roku w pracowni Tomasza Edisona skonstruowano kinetoskop – urządzenie przewijające zdjęcia na taśmie filmowej tak szybko, żeby dawały wrażenie ruchu. Kinetoskop miał postać skrzyni z wizjerem, przez który jedna osoba mogła oglądać krótkie, kilkunastosekundowe scenki filmowe.

Chociaż kinetoskop pokazywał już prawdziwe filmy, dopiero dokonania dwóch Francuzów, Augusta i Louisa Lumière, wyniosły kino do rangi sztuki. Bracia Lumière byli twórcami wielu filmów i dokonali wielu wynalazków z dziedziny techniki filmowej. To oni zbudowali kinematograf i wpadli na genialny pomysł, żeby filmy dla szerszej publiczności wyświetlać na dużym ekranie znajdującym się w zaciemnionym pomieszczeniu. Podczas pierwszej takiej projekcji, w 1895 roku, ludzie zgromadzeni w sali kinowej zobaczyli krótki film przedstawiający wjazd pociągu na stację kolejową. Widzowie byli przerażeni widokiem sunącej na nich z ekranu lokomotywy. Zaczęli krzyczeć ze strachu, a niektórzy w panice rzucili się do ucieczki.

Filmy braci Lumière były czarno-białe i nieme. Pierwsze filmy dźwiękowe pojawiły się w 1900 roku, a filmy kolorowe zaczęto produkować 17 lat później.

Wprawdzie wynalezienie telewizji oraz wideo wpłynęło na zmniejszenie liczebności widowni kinowej, ale na seanse dobrych filmów wciąż ustawiają się kolejki. Łatwo to zrozumieć: telewizja nie może dostarczać tylu wrażeń, co oglądanie filmu na dużym ekranie.

[331 słów]

Na podstawie: R. Platt, *Masz wiadomość. Od hieroglifów do Internetu*. Warszawa 2005.

1. Pierwsza na świecie publiczna projekcja filmu odbyła się w roku
 A. 1878 B. 1889 C. 1895 D. 1900

Obszar standardów				<i>Czytanie</i>
Sprawdzana umiejętność				odczytywanie tekstu popularnonaukowego
Sprawdzana czynność				wyszukanie informacji w tekście
Wybieralność odpowiedzi w %				Komentarz
Odpowiedź	L*	W	Z	Pierwsze zadanie w arkuszu sprawdzianu okazało się dla uczniów łatwe – rozwiązało je ok. 75% populacji szóstoklasistów (w Wielkopolsce o 2 punkty procentowe mniej niż w Lubuskiem). Wyszukanie w tekście podanej wprost informacji sprawiło trudność około 25% piszących. Dla 15% atrakcyjna okazała się, wymieniona w odpowiedzi A., data dotycząca prezentacji kilkunastu fotografii. W województwie zachodniopomorskim, spośród wszystkich zadań, uczniowie najczęściej w tym przypadku nie zaznaczali odpowiedzi.
A.	14,2	15,8	15,1	
B.	7,1	7,3	7,8	
C.	75,9	73,8	74,1	
D.	2,7	3,0	1,7	
PZ i FO**	0,1	0,1	1,3	

* L – woj. lubuskie, W – woj. wielkopolskie, Z – woj. zachodniopomorskie

** PZ i FO – podwójne zaznaczenie i frakcja opuszczeń w %

2. Które ujęcie wywołało panikę na pokazie filmu braci Lumière?

A.

B.

C.

D.

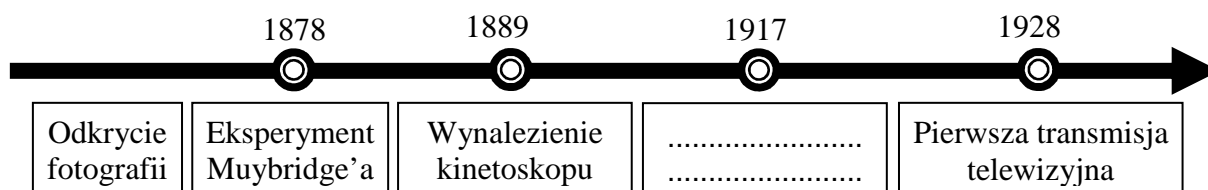
Obszar standardów				<i>Czytanie</i>
Sprawdzana umiejętność				odczytywanie tekstu popularnonaukowego
Sprawdzana czynność				porównanie informacji z różnych tekstów kultury
Wybieralność odpowiedzi w %				Komentarz
Odpowiedź	L	W	Z	Okolo 83% szóstoklasistów bez problemu wskazało prawidłową odpowiedź w zadaniu 2. Wybory innych odpowiedzi były konsekwencją nieuważnego odczytania informacji z tekstu popularnonaukowego oraz błędnego odczytania sensu fotografii (tekstu ikonicznego).
A.	7,6	7,1	7,8	
B.	2,3	2,6	2,3	
C.	82,9	82,9	82,6	
D.	7,1	7,3	3,7	
PZ i FO*	0,1	0,1	0,1	

3. Czym filmy braci Lumière różniły się od filmów wcześniejszych?

- A. Oglądano je tylko przez wizjer.
- B. Wyświetlano je na ekranie.
- C. Stwarzały wrażenie ruchu.
- D. Były czarno-białe i nieme.

Obszar standardów				<i>Czytanie</i>
Sprawdzana umiejętność				odczytywanie tekstu popularnonaukowego
Sprawdzana czynność				wnioskowanie na podstawie przesłanek w tekście
Wybieralność odpowiedzi w %				Komentarz
Odpowiedź	L	W	Z	Wnioskowanie na podstawie przesłanek zamieszczonych w tekście popularnonaukowym okazało się dla uczniów umiejętnością trudną, o czym świadczy fakt, że prawidłową odpowiedź wskazało od 43,5 do 45,4% populacji piszących (najwięcej w woj. zachodniopomorskim). Porównywalna procentowo część populacji jako poprawną wskazała odpowiedź D., w której zacytowano informację podaną wprost.
A.	2,3	2,2	2,2	
B.	43,5	43,9	45,4	
C.	8,5	8,3	7,9	
D.	45,4	45,4	44,3	
PZ i FO*	0,3	0,1	0,2	

4. Które wydarzenie z historii kina powinno być opisane w pustej kratce?

- A. Skonstruowanie kinematografu.
- B. Pierwszy na świecie seans filmowy.
- C. Pokaz pierwszego filmu dźwiękowego.
- D. Początek produkcji kolorowych filmów.

Obszar standardów				<i>Rozumowanie</i>
Sprawdzana umiejętność				posługiwanie się kategoriami czasu i przestrzeni w celu porządkowania wydarzeń
Sprawdzana czynność				porządkowanie chronologicznie zdarzeń
Wybieralność odpowiedzi w %				Komentarz
Odpowiedź	L	W	Z	„Przypisanie” wydarzenia do podanej na osi czasu daty nie sprawiło szóstoklasistom trudności, mimo że datę uczniowie otrzymywali w wyniku wykonania prostego dodawania liczb podanych w tekście popularnonaukowym. Wybory innych odpowiedzi były prawdopodobnie konsekwencją nieuważnego przeczytania tekstu wstępnego.
A.	6,2	6,2	6,2	
B.	5,4	5,0	5,4	
C.	7,5	7,9	8,4	
D.	80,7	80,6	80,0	
PZ i FO*	0,1	0,1	0,1	

5. Sformułowanie *magia kina*, użyte w pierwszym akapicie, podkreśla
- złożoność procesu tworzenia filmów.
 - niezwykłą siłę oddziaływania kina.
 - tempo rozwoju technik filmowych.
 - ściśły związek kina z fantastyką.

Obszar standardów				Czytanie
Sprawdzana umiejętność				odczytywanie tekstu popularnonaukowego
Sprawdzana czynność				odczytanie z kontekstu znaczenia użytego w tekście sformułowania
Wybieralność odpowiedzi w %				Komentarz
Odpowiedź	L	W	Z	Odczytanie z kontekstu znaczenia użytego w tekście popularnonaukowym sformułowania <i>magia kina</i> okazało się dla uczniów umiejętnością umiarkowanie trudną. Dla ponad 30% piszących trudne było połączenie przenośnego sensu słowa <i>magia</i> , czyli <i>niezwykła siła oddziaływania</i> , z zamieszczonymi w tekście określeniami: <i>zdolność do wzruszania, zadziwiania i przerażania</i> .
A.	7,8	7,8	7,8	
B.	68,5	67,7	68,2	
C.	9,8	10,9	10,6	
D.	13,6	13,3	13,2	
PZ i FO*	0,3	0,2	0,2	

6. W pierwszym akapicie autor posługuje się czasownikami w 1. osobie liczby mnogiej, żeby
- nawiązać bliższy kontakt z odbiorcą.
 - wyrazić swoją fascynację filmami akcji.
 - ocenić żywiołowe reakcje widzów na film.
 - zachęcić widzów do wspólnego oglądania filmów.

Obszar standardów				Czytanie
Sprawdzana umiejętność				określenie funkcji elementów charakterystycznych dla danego tekstu
Sprawdzana czynność				odczytanie intencji autora na podstawie użytych środków stylistycznych
Wybieralność odpowiedzi w %				Komentarz
Odpowiedź	L	W	Z	Wskazanie prawidłowej odpowiedzi w zadaniu 6., tj. najbardziej oczywistej funkcji czasowników w 1. osobie liczby mnogiej (oprócz utożsamiania się z odbiorcą), okazało się trudne dla uczniów w całym kraju. Szóstoklasiści skupili uwagę na ukazanych w pierwszym akapicie emocjach widzów, stąd prawie 40% z nich w każdym województwie wybrało odpowiedź C.
A.	28,7	29,4	29,0	
B.	17,5	17,1	17,1	
C.	38,7	37,8	38,9	
D.	14,8	15,3	14,6	
PZ i FO*	0,3	0,3	0,4	

7. Kino, według autora, mimo wynalezienia telewizji, wciąż cieszy się dużą popularnością, ponieważ
- ma dłuższą i bogatszą historię.
 - w sali kinowej zmieści się wielu widzów.
 - dostarcza więcej emocji i wrażeń.
 - oferuje znacznie bogatszy repertuar filmów.

Obszar standardów				Czytanie
Sprawdzana umiejętność				odczytywanie tekstu popularnonaukowego
Sprawdzana czynność				wyszukanie informacji w tekście
Wybieralność odpowiedzi w %				Komentarz
Odpowiedź	L	W	Z	Podobnie jak w latach poprzednich wyszukanie informacji podanej w tekście wprost okazało się dla uczniów umiejętnością łatwą. Wybory nieprawidłowych odpowiedzi przypuszczalnie wynikają z nieuwważnego odczytania tekstu popularnonaukowego.
A.	4,9	4,8	4,7	
B.	3,7	3,8	3,8	
C.	82,9	83,3	83,8	
D.	8,2	7,9	7,6	
PZ i FO*	0,2	0,1	0,1	

Tabela do zadań od 8. do 10.

Oferta wycieczki jednodniowej

Liczba osób	41 – 47	34 – 40	27 – 33	20 – 26
Cena od osoby [zł]	35	41	49	56

8. Ilu co najmniej uczestników musi pojechać na wycieczkę, aby jej cena od osoby była niższa niż 50 zł?
- 26 osób.
 - 27 osób.
 - 33 osoby.
 - 34 osoby.

Obszar standardów				Korzystanie z informacji
Sprawdzana umiejętność				posługiwanie się źródłem informacji
Sprawdzana czynność				ustalenie minimalnej liczby uczestników wycieczki (na podstawie informacji z oferty handlowej)
Wybieralność odpowiedzi w %				Komentarz
Odpowiedź	L	W	Z	Pierwsze z zadań, za pomocą których oceniano poziom opanowania umiejętności z obszaru <i>korzystanie z informacji</i> , okazało się dla uczniów umiarkowanie trudne. Prawie 45% populacji piszących nie potrafiło wykorzystać informacji podanych w dwóch różnych wierszach, ale w tej samej kolumnie tabeli (licząc od lewej strony – czwartej).
A.	4,2	4,4	4,7	
B.	54,5	53,5	54,6	
C.	24,4	25,6	23,8	
D.	16,6	16,2	16,6	
PZ i FO*	0,3	0,3	0,4	

9. Chęć udziału w wycieczce zgłosiło 21 osób. Ile co najmniej osób powinno się jeszcze zgłosić, aby koszt wycieczki dla każdego uczestnika był najniższy z możliwych?

- A. 6 osób. B. 13 osób. C. 20 osób. D. 26 osób.

Obszar standardów				<i>Korzystanie z informacji</i>
Sprawdzana umiejętność				posługiwanie się źródłem informacji
Sprawdzana czynność				ustalenie warunków uzyskania najniższej ceny (na podstawie informacji z oferty handlowej)
Wybieralność odpowiedzi w %				Komentarz
Odpowiedź	L	W	Z	Zadanie 9., choć nieco łatwiejsze niż 8., również dla uczniów było umiarkowanie trudne. Ponad 60% populacji piszących potrafiło ustalić warunki uzyskania najniższej ceny, wybierając w drugiej kolumnie tabeli odpowiednią kwotę i wykonując proste odejmowanie: 41 – 21. Wskazywanie odpowiedzi D. prawdopodobnie wynikało z uwzględnienia w odejmowaniu maksymalnej liczby uczestników wycieczki (47).
A.	11,7	11,6	12,2	
B.	7,0	7,3	7,6	
C.	62,5	61,5	62,4	
D.	18,6	19,3	17,6	
PZ i FO*	0,2	0,2	0,2	

10. Na wspólną wycieczkę pojechało 17 osób z klasy VI b i 19 osób z klasy VI d. Ile zapłacił za udział w wycieczce każdy z jej uczestników?

- A. 35 zł B. 41 zł C. 48 zł D. 56 zł

Obszar standardów				<i>Korzystanie z informacji</i>
Sprawdzana umiejętność				posługiwanie się źródłem informacji
Sprawdzana czynność				ustalenie ceny usługi (na podstawie informacji z oferty handlowej)
Wybieralność odpowiedzi w %				Komentarz
Odpowiedź	L	W	Z	Spośród trzech zadań, sprawdzających opanowanie umiejętności odczytywania informacji z oferty jednodniowej wycieczki, łatwe dla szóstoklasistów okazało się wykonanie polecenia 10. Ponad 80% populacji piszących w każdym województwie bez problemu ustaliło liczbę uczestników (36 uczniów) oraz koszt wycieczki. Około 3% uczniów wybrało odpowiedź C., w której wymieniono kwotę nieujęta w tabeli będącej źródłem informacji.
A.	8,6	8,5	8,8	
B.	81,4	80,9	80,4	
C.	2,9	3,3	3,2	
D.	7,0	7,1	7,3	
PZ i FO*	0,2	0,2	0,2	

Tekst do zadań od 11. do 14.

Burza nocna

Szalała burza w nocy. Łuny, gwizdy, jęki,
Turkot wozów, huk kotłów, blach łoskot, zbrój szczęki,
Pioruny, grzmoty, trzaski, dudnienia, tętenty,
Niby napad dzikiego najeźdźcy zawzięty.
Potem wszystko ucichło. Gdy świtem wychodzę,
Jest pusto i bezludnie. I tylko na drodze,
Śladami po odpartych, rozgromionych zbiegach,
Lśnią kałuże jak tarcze o szczerbatych brzegach.

Leopold Staff, *Martwa pogoda*. Warszawa 1946.

11. Co autor chce podkreślić poprzez porównanie burzy do bitwy?

- A. Grozę burzy.
- B. Odwagę rycerzy.
- C. Gwałtowność wiatru.
- D. Dzikość najeźdźców.

Obszar standardów				Czytanie
Sprawdzana umiejętność				określenie funkcji elementów charakterystycznych dla danego dzieła
Sprawdzana czynność				rozpoznanie funkcji stylistycznej porównania
Wybieralność odpowiedzi w %				Komentarz
Odpowiedź	L	W	Z	Rozpoznawanie funkcji stylistycznej porównania okazało się dla uczniów czynnością umiarkowanie trudną, przy czym w Wielkopolsce o 2,2 punkty procentowe mniej szóstoklasistów wykonało to zadanie niż w województwie lubuskim. Ponad 1/5 piszących zwróciła uwagę tylko na sens drugiego członu porównania, co wpłynęło na wybór odpowiedzi D.
A.	65,5	63,3	64,4	
B.	7,3	7,7	7,7	
C.	6,6	6,7	7,2	
D.	20,4	22,1	20,5	
PZ i FO*	0,3	0,2	0,2	

12. Które słowa świadczą o tym, że postać mówiąca jest uczestnikiem wydarzeń?

- A. *Szalała burza w nocy.*
- B. *Potem wszystko ucichło.*
- C. *Lśnią kałuże jak tarcze...*
- D. *Gdy świtem wychodzę...*

Obszar standardów				Czytanie
Sprawdzana umiejętność				określenie funkcji elementów charakterystycznych dla danego dzieła
Sprawdzana czynność				rozpoznanie osoby mówiącej w wierszu
Wybieralność odpowiedzi w %				Komentarz
Odpowiedź	L	W	Z	Rozpoznanie na podstawie formy czasownika osoby mówiącej, która jest jednocześnie uczestnikiem opisanych w wierszu wydarzeń, okazało się dla uczniów w trzech województwach na terenie działania poznańskiej OKE zadaniem łatwym – wykonało je około 85% populacji.
A.	6,2	7,1	6,7	
B.	4,5	5,6	4,9	
C.	2,9	2,9	3,0	
D.	86,2	84,2	85,3	
PZ i FO*	0,1	0,1	0,2	

13. Autor używa wyrazów dźwiękonaśladowczych, aby
- oddać atmosferę nawałnicy.
 - scharakteryzować najeźdźców.
 - przedstawić poranek po bitwie.
 - opisać wygląd krajobrazu po burzy.

Obszar standardów				<i>Czytanie</i>
Sprawdzana umiejętność				określenie funkcji elementów charakterystycznych dla danego dzieła
Sprawdzana czynność				określenie funkcji stylistycznej wyrazów dźwiękonaśladowczych
Wybieralność odpowiedzi w %				Komentarz
Odpowiedź	L	W	Z	Zadanie 13., wymagające określenia funkcji stylistycznej wyrazów dźwiękonaśladowczych, okazało się dla uczniów umiarkowanie trudne. Ponad 30% piszących, którzy wskazali odpowiedź B. i D., nie potrafiło odróżnić wyrazów dźwiękonaśladowczych, oddziałujących treścią i brzmieniem na zmysł słuchu, od tropów odwołujących się do zmysłu wzroku.
A.	58,3	57,7	56,8	
B.	11,3	11,4	11,1	
C.	8,1	8,5	8,7	
D.	22,0	22,0	23,1	
PZ i FO*	0,3	0,4	0,2	

14. W jakim znaczeniu użyto w tym wierszu słowa *kocioł*?
- Duże naczynie do gotowania.
 - Zagmatwana sytuacja, bałagan.
 - Instrument podobny do bębna.
 - Okrażenie wojsk przez nieprzyjaciela.

Obszar standardów				<i>Czytanie</i>
Sprawdzana umiejętność				odczytywanie tekstu poetyckiego
Sprawdzana czynność				odczytywanie z kontekstu znaczenia wyrazu użytego w tekście
Wybieralność odpowiedzi w %				Komentarz
Odpowiedź	L	W	Z	To zadanie okazało się najtrudniejsze dla uczniów uczęszczających do szkół położonych na terenie działania OKE w Poznaniu. Około 40% piszących wybrało frazeologiczne znaczenie wyrazu, wskazując odpowiedź B., zamiast wykorzystać wiedzę zdobytą podczas lekcji muzyki i zaznaczyć poprawną odpowiedź C.
A.	15,6	15,5	15,9	
B.	39,1	39,0	41,7	
C.	28,9	27,7	26,8	
D.	15,9	17,4	15,2	
PZ i FO*	0,5	0,3	0,4	

15. Film rozpoczął się o godzinie 19.18, a zakończył o 21.04. Trzy razy był przerywany dwuminutowymi blokami reklam. Ile minut trwałby ten film, gdyby wyświetlono go bez reklam?
 A. 100 minut. B. 106 minut. C. 128 minut. D. 134 minuty.

Obszar standardów				<i>Wykorzystywanie wiedzy w praktyce</i>
Sprawdzana umiejętność				wykonywanie obliczeń dotyczących czasu
Sprawdzana czynność				obliczenie czasu trwania filmu
Wybieralność odpowiedzi w %				Komentarz
Odpowiedź	L	W	Z	Zadanie było dla uczniów trudne. Niespełna 40% szóstoklasistów wybrało prawidłową odpowiedź. Prawie 30% uczniów wybrało odpowiedź B., czyli prawdopodobnie prawidłowo wyznaczyli różnicę, ale nie odjęli czasu przeznaczanego na reklamy. Wybór odpowiedzi C. lub D. to wynik niezrozumienia treści zadania.
A.	39,2	38,6	38,9	
B.	30,1	29,4	28,5	
C.	15,9	17,1	16,8	
D.	14,2	14,3	15,1	
PZ i FO*	0,6	0,5	0,6	

16. Adam miał kilkanaście samochodzików. Ustawiał je w rzędach – po tyle samo w każdym rzędzie. Zauważył, że w ten sposób można ustawić samochodziki w dwóch lub trzech, ale nie w czterech rzędach. Ile samochodzików miał Adam?
 A. 18 B. 16 C. 14 D. 12

Obszar standardów				<i>Rozumowanie</i>
Sprawdzana umiejętność				rozpoznawanie charakterystycznych cech i własności liczb
Sprawdzana czynność				wyznaczenie liczby spełniającej warunki zadania
Wybieralność odpowiedzi w %				Komentarz
Odpowiedź	L	W	Z	Wybranie liczby spełniającej warunki podane w zadaniu okazało się dla uczniów trudne. Liczba musiała spełniać dwa warunki: powinna być wielokrotnością liczb 2 i 3 oraz nie mogła być podzielna przez 4. Oba warunki uwzględnili uczniowie, którzy wybrali odpowiedź A. Co trzeci uczeń wybrał odpowiedź D., czyli wielokrotność liczb 2, 3 i 4 (nie uwzględniono drugiego warunku). Odpowiedzi B. i C. były wybierane przez uczniów, którzy nie zrozumieli treści zadania i wybrali liczbę, która jest wielokrotnością tylko jednej z liczb podanych w zadaniu.
A.	48,3	49,1	48,6	
B.	9,0	8,9	9,1	
C.	10,2	10,1	9,9	
D.	31,9	31,3	31,7	
PZ i FO*	0,5	0,6	0,7	

17. Dzieci, rozpoczynając grę, wylosowały kostkę domina *Finlandia-Niemcy*. Które kostki powinny położyć po obu jej stronach, aby obok siebie znalazły się wyłącznie nazwy państw leżących nad Bałtykiem?

?		?		Finlandia	Niemcy	?	?
Niemcy	Czechy	Francja	Finlandia	Niemcy	Szwecja	Litwa	Finlandia
I		II		III		IV	
A. I i II		B. I i IV		C. II i III		D. III i IV	

Obszar standardów				Rozumowanie
Sprawdzana umiejętność				rozpoznawanie charakterystycznych cech i własności elementów środowiska (...) oraz ich porządkowanie
Sprawdzana czynność				nazwanie państw leżących nad Bałtykiem
Wybieralność odpowiedzi w %				Komentarz
Odpowiedź	L	W	Z	Wybranie kostek domina z nazwami państw leżących nad Bałtykiem okazało się dla uczniów zadaniem trudnym, ponieważ potrafiła je wykonać mniej niż połowa populacji. Prawie 1/3 piszących nie wykorzystała wiedzy i umiejętności z lekcji przyrody w celu dokonania selekcji państw, które podobnie jak Francja mają dostęp do morza, ale nie jest to Morze Bałtyckie. Szóstoklasiści to zadanie najczęściej pozostawiali bez rozwiązania.
A.	10,5	10,5	10,5	
B.	17,4	17,3	16,2	
C.	26,1	26,0	27,4	
D.	45,2	45,4	44,9	
PZ i FO*	0,8	0,8	0,9	

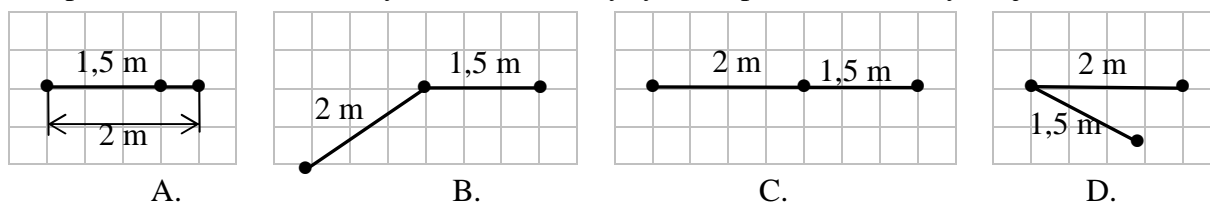
18. Antek pociął listwę na części tak, że trzy z nich miały po 0,35 m długości, a dwie pozostałe po 0,2 m. Jaką długość miała listwa przed pocięciem?
 A. 1,05 m B. 1,09 m C. 1,45 m D. 1,9 m

Obszar standardów				Wykorzystywanie wiedzy w praktyce
Sprawdzana umiejętność				wykonywanie obliczeń dotyczących długości
Sprawdzana czynność				wyznaczenie sumy długości odcinków
Wybieralność odpowiedzi w %				Komentarz
Odpowiedź	L	W	Z	Zadanie było dla uczniów umiarkowanie trudne. Około 56% uczniów poprawnie obliczyło sumę długości odcinków. 27% szóstoklasistów (najwyższy odsetek w Lubuskiem) wybrało odpowiedź B. – błędna suma liczb 1,05 i 0,4 (nie pamiętali, że należy podpisać przecinek pod przecinkiem). Wybór odpowiedzi A. czy D. świadczy o nieuważnym przeczytaniu treści zadania.
A.	7,3	7,8	8,9	
B.	27,6	27,2	27,0	
C.	56,3	56,8	56,0	
D.	8,4	7,9	7,7	
PZ i FO*	0,4	0,3	0,4	

19. Z prostokątnej płyty o wymiarach 30 cm na 40 cm trzeba wyciąć jak największe koło. Jaka średnicę będzie mieć to koło?
 A. 15 cm B. 20 cm C. 30 cm D. 40 cm

Obszar standardów				Rozumowanie
Sprawdzana umiejętność				rozpoznanie charakterystycznych cech i własności figur
Sprawdzana czynność				podanie średnicy koła spełniającej warunki zadania
Wybieralność odpowiedzi w %				Komentarz
Odpowiedź	L	W	Z	Zadanie to było dla uczniów trudne. Co piąty piszący pomylił pojęcia promienia i średnicy koła, i wybrał odpowiedź A., co czwarty uczeń nie znał własności kwadratu i koła, więc zaznaczył odpowiedź B. Ponad 11% szóstoklasistów miało problem z jednym i drugim.
A.	19,1	18,9	19,4	
B.	24,8	24,2	25,7	
C.	43,9	45,0	43,1	
D.	11,6	11,3	11,0	
PZ i FO*	0,7	0,6	0,7	

20. Piłka Janka leżała na boisku. Paweł położył swoją piłkę w odległości 2 m od piłki Janka, a Witek swoją w odległości 1,5 m od piłki Janka. Okazało się, że odległość między piłkami Pawła i Witka wynosiła 1 m. Który rysunek przedstawia tę sytuację?

Obszar standardów				Rozumowanie
Sprawdzana umiejętność				opisywanie sytuacji przedstawionej w zadaniu za pomocą rysunku
Sprawdzana czynność				wskazanie ilustracji graficznej sytuacji opisanej w zadaniu
Wybieralność odpowiedzi w %				Komentarz
Odpowiedź	L	W	Z	Sytuację opisaną w treści zadania przedstawiono poprawnie na jednym z czterech rysunków. Należało uważnie przeczytać treść i przeanalizować sytuacje przedstawione na rysunkach. Połowa szóstoklasistów nie poradziła sobie z tym problemem.
A.	23,5	23,5	23,3	
B.	9,7	9,4	9,6	
C.	16,4	16,5	16,3	
D.	49,8	50,1	50,2	
PZ i FO*	0,7	0,5	0,6	

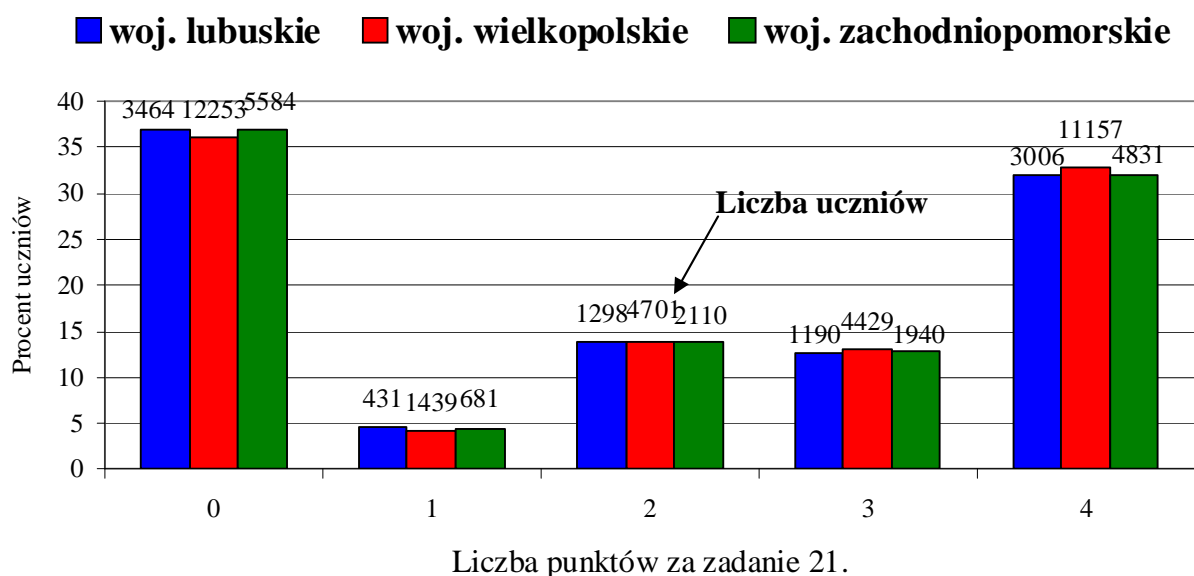
Zadanie 21.

Za 8 jednakowych zeszytów i 5 jednakowych długopisów Marek zapłacił 52 zł. Gdyby kupił o 3 długopisy więcej, to zapłaciłby 61,60 zł. Ile kosztuje jeden długopis, a ile jeden zeszyt?

Obszar standardów	Sprawdzana umiejętność	Sprawdzana czynność
<i>Wykorzystywanie wiedzy w praktyce</i>	wykonywanie obliczeń dotyczących pieniędzy	wyznaczenie ceny towarów

Współczynnik łatwości	Lubuskie	Wielkopolskie	Zachodniopomorskie
	0,50	0,51	0,50
W Okręgu 6,2% (3629) uczniów nie podjęło próby rozwiązania zadania 21.; w województwie			
lubuskim – około 582 uczniów	wielkopolskim – około 2 107 uczniów	zachodniopomorskim – około 940 uczniów	

Rozkład wyników punktowych, uzyskanych za rozwiązanie zadania 21. w poszczególnych województwach.

W zadaniu 21. (rozszerzonej odpowiedzi) uczniowie mieli obliczyć cenę jednostkową długopisu i zeszytu, wykorzystując koszt zakupów w dwóch różnych sytuacjach (podczas zakupu w obu przypadkach tej samej liczby zeszytów i zmiennej liczby długopisów, co miało wpływ na zmianę kosztu zakupów). Zadanie to było dla uczniów trudne. Za w pełni poprawne rozwiązanie można było uzyskać 4 punkty, a statystyczny szóstoklasista uzyskał 2 (wskaźnik

łatwości 0,50). Około 6,2% uczniów (w każdym z województw) nie podjęło próby rozwiązania zadania.

Ponad 36% szóstoklasistów w Okręgu uzyskało 0 punktów, z czego co szósty uczeń opuścił zadanie. Uczniowie z województwa wielkopolskiego trochę lepiej niż szóstoklasiści z województw lubuskiego i zachodniopomorskiego poradzi sobie z problemem zawartym w zadaniu (mniejszy odsetek otrzymał 0 czy 1 punkt, a większy 3 lub 4 punkty). Rozkład wyników uzyskanych za rozwiązanie tego zadania jest ukształtny, co oznacza, że zbliżone co do wielkości, duże grupy, uzyskały minimalną wartość - 0 punktów i maksymalną - 4 punkty, a zdecydowanie mniejsza część zdających uzyskała wartości pośrednie, czyli 1, 2 lub 3 punkty.

Rozwiązanie zadania można podzielić na dwa etapy: etap 1., w którym należało wyznaczyć cenę jednego produktu i etap 2. prowadzący do wyznaczenia ceny drugiego produktu. W zależności od przyjętej strategii, można było najpierw wyznaczyć cenę długopisu, a następnie wykorzystać ją do obliczenia ceny zeszytu lub wyznaczyć cenę zeszytu i konsekwentnie do niej obliczyć cenę długopisu. Na każdym z etapów oceniano przyjętą metodę oraz poprawność rachunkową (tylko wtedy, gdy przyjęta metoda była właściwa).

Najczęściej szóstoklasiści postępowali tak, jak to zostało pokazane w przykładzie 1. – w pierwszym etapie wyznaczali cenę długopisu, następnie w drugim etapie obliczali kolejno koszt pięciu długopisów, dalej koszt ośmiu zeszytów i na końcu cenę jednego zeszytu. Około 80% uczniów, którzy potrafili rozwiązać to zadanie, przyjęło taką strategię. Ta metoda była najbardziej skuteczna, gdyż w większości doprowadzała do wyznaczenia poprawnych cen obu produktów. Błędy rachunkowe, które uczniowie popełniali przy zastosowaniu tej metody, występowały najczęściej na ostatnim etapie, czyli przy wyznaczaniu ceny jednego zeszytu (dzieleniu liczby 36 przez 8). Niestety, bardzo rzadko uczniowie sprawdzali poprawność otrzymanych wyników z warunkami zadania, a mogłoby to w wielu przypadkach doprowadzić do wykrycia błędów, najczęściej rachunkowych.

Około 10% uczniów postępowo tak, jak to zostało pokazane w przykładzie 2. - w pierwszym etapie wyznaczali cenę długopisu, następnie w drugim etapie obliczali kolejno koszt ośmiu długopisów, dalej koszt ośmiu zeszytów i na końcu cenę jednego zeszytu. I tutaj podobnie, błędy rachunkowe występowały najczęściej na ostatnim etapie, czyli przy wyznaczaniu ceny jednego zeszytu (dzieleniu liczby 36 przez 8).

Kilkudziesięciu uczniów w Okręgu zastosowało jeszcze inną strategię (bardzo pomysłową) – przykład 3. i 4. Rozwiązanie zadania rozpoczynało się od wyznaczenia ceny zestawu: długopis + zeszyt, a następnie, tak jak w przykładzie 3., kolejno: obliczenie kosztu

pięciu zestawów, kosztu trzech zeszytów, ceny jednego zeszytu i ceny jednego długopisu, a w przykładzie 4. kolejno: obliczenie kosztu trzech długopisów, ceny jednego długopisu i ceny jednego zeszytu.

Nieliczni uczniowie wykorzystali do rozwiązania zadania zapis algebraiczny. Treść zadania zapisali z użyciem zmiennych oznaczających cenę zeszytu czy cenę długopisu – przykłady 5. i 6., a następnie rozwiązywali równanie z jedną niewiadomą lub układ równań z dwiema niewiadomymi.

Jak pokazano na poniższych przykładach, było wiele sposobów rozwiązania zadania 21. (RO), a obliczenia pieniężne wymagały działań na liczbach naturalnych oraz na liczbach dziesiętnych. Liczby użyte w zadaniu umożliwiały wykonanie tych działań w pamięci, ale duża grupa uczniów wykonywała je sposobem pisemnym.

1. Przykłady rozwiązań poprawnych (4 punkty)

Przykład 1.

$$\begin{aligned}
 61,60 \text{ zł} - 52 \text{ zł} &= 9,60 \text{ zł} \\
 9,60 \text{ zł} : 3 \text{ zł} &= 3,20 \text{ zł} \\
 3,20 \text{ zł} \cdot 5 &= 16 \text{ zł} \\
 52 \text{ zł} - 16 \text{ zł} &= 36 \text{ zł} \\
 36 \text{ zł} : 8 &= 4,5 \text{ zł}
 \end{aligned}$$

Odpowiedź:

...jeden zeszyt... kosztuje 4,5 zł... jeden długopis 3,20 zł...

Przykład 2.

$$\begin{array}{r}
 61,60 \\
 - 52,00 \\
 \hline
 9,60
 \end{array}
 \quad
 9,60 : 3 = 3,20 \text{ zł}$$

$$\begin{array}{r}
 3,20 \\
 \cdot 5 \\
 \hline
 16,00
 \end{array}
 \quad
 52 - 16 = 36$$

$$36 : 8 = 4,5$$

$$\begin{array}{r}
 61,60 \\
 - 25,60 \\
 \hline
 36,00
 \end{array}$$

↓
zeszyty

Odpowiedź: jeden długopis kosztował 3,20 zł, a zeszyt 4,5.

Przykład 3.

$$\begin{aligned}61,60 : 8 &= 7,70 \\7,70 \cdot 5 &= 38,5 \\52 - 38,5 &= 13,5 \\13,5 : 3 &= 4,5 \\7,7 - 4,5 &= 3,2\end{aligned}$$

Odpowiedź: Zeszyt kosztował 4,5 zł, a długopis 3,2 zł.

Przykład 4.

$$\begin{aligned}61,60 : 8 &= 7,70 \text{ zeszyt + długopis} \\61,60 - 52 &= 9,60 \\9,60 : 3 &= 3,20 \text{ długopis} \\7,70 - 3,20 &= 4,50 \text{ zeszyt}\end{aligned}$$

Odpowiedź: Długopis kosztował 3,20 a zeszyt 4,50 zł.

Przykład 5.

$$\begin{aligned}8x + 5y &= 52 \text{ zł} & y \cdot 8 &= 25,60 \text{ zł} & 8x &= 61,60 \text{ zł} - 25,60 \text{ zł} \\8x + 8y &= 61,60 \text{ zł} & x &= \text{zeszyt} & y &= \text{długopis} = 3,20 \text{ zł} & x &= 36 : 8 = 4,50 \text{ zł} \\3y &= 61,60 - 52 \text{ zł} = 9,60 \text{ zł} & & & y &= 9,60 \text{ zł} : 3 = 3,20 \text{ zł}\end{aligned}$$

Odpowiedź: Jeden długopis kosztuje 3 zł 20 gr. Jedno zeszyt kosztuje 4 zł 50 gr.

Przykład 6.

$$\begin{array}{l} 61,60 : 8 = 7,70 \\ z + d = 7,70 \\ 8z + 5d = 52 \\ d = 7,7 - z \end{array} \qquad \begin{array}{l} 8z + 5 \cdot 7,7 - 5 \cdot 2 = 52 \\ 3z = 52 - 38,5 \\ 3z = 13,5 \\ z = 4,5 \quad d = 3,2 \end{array}$$

Odpowiedź: zespół kontowat 4,5 zł, a długopis 3,2 zł

2. Przykłady rozwiązań częściowo poprawnych (1-3 punkty)

Nie sposób pokazać, a nawet wymienić wszystkich rodzajów błędów popełnianych przez uczniów, którzy otrzymali trzy, dwa lub jeden punkt za rozwiązanie tego zadania. Błędy te można podzielić na dwie grupy: błędy w realizacji, czyli błędy rachunkowe (przykłady 7. – 12.) oraz błędy w sposobie postępowania (przykłady 13. – 17.). Poza tymi dwoma grupami występowały też błędy w przepisywaniu liczb z treści zadania lub z wykonywanych „na boku” obliczeń pisemnych, co także skutkowało brakiem poprawności otrzymywanych wyników.

Przykład 7.

$$\begin{array}{l} 61,60 - 52 = 9,60 [zł] \quad 9,60 : 3 = 3,20 [zł] \\ 5 \cdot 3,20 = 16,00 [zł] \\ 52 - 16 = 36 [zł] \\ 36 : 8 = 4,40 [zł] \end{array}$$

Odpowiedź: Jeden długopis koszt 3,20 zł, a jeden zespół 4,40 zł

Przykład 8.

$$61,60 - 52 = 9,60 \text{ zł}$$

$$9,60 : 3 = 3,20 \text{ zł}$$

$$8 \cdot 3,20 = 25,60 \text{ zł}$$

$$61,60 - 25,60 = 36 \text{ zł}$$

$$36 : 8 = 5,50 \text{ zł}$$

Odpowiedź: Jeden długopis kosztuje 3,20 zł a zeszyt 5,5 zł.

Przykład 9.

$$61,60 - 52 = 9,60 \text{ [zł]}$$

$$9,60 : 3 = 3,20 \text{ [zł]}$$

$$5 \cdot 3,20 = 16,00 \text{ [zł]}$$

$$52 - 16 = 36 \text{ [zł]}$$

Odpowiedź: Jeden długopis kosztuje 3,20 zł a jeden zeszyt 4,25 zł.

Przykład 10.

$$52 \text{ zł} - 16 \text{ zł} = 36 \text{ zł}$$

$$36 : 8 = 4,5 \text{ zł}$$

$$3,20 + 4,5 = 7,70 \text{ zł}$$

$$7,70 \cdot 8 = 61,60 \text{ zł}$$

Odpowiedź: Jeden długopis kosztuje 3,20 zł a jeden zeszyt 4,5 zł.

Przykład 11.

$\begin{array}{r} 61,60 \\ - 52,00 \\ \hline = 9,60 \end{array}$	$\begin{array}{r} 3,22 \\ 9,60 : 3 = 3,22 \end{array}$	$\begin{array}{r} 11,10 \\ - 16,10 \\ \hline 35,90 \end{array}$	$\begin{array}{r} 4,48 \\ 35,90 : 8 \\ - 32 \\ \hline = 3,9 \\ - 3,20 \\ \hline 40 \end{array}$
cena długopisu	3,22		
	5		
	$\hline 16,10$		

Odpowiedź: Jeden długopis kosztuje 3,22, a zeszyt 4,5 zł.

Przykład 12.

$\begin{array}{r} 7,70 \\ - 6,00 : 8 \\ - 56 \\ \hline = 16 \\ - 56 \\ \hline = \end{array}$	$\begin{array}{r} 7,70 \\ - 38,50 \\ \hline 7,70 - 4,50 = 3,50 \end{array}$	$\begin{array}{r} 52 - 38,50 = 13,50 \\ 13,50 : 3 \\ \hline 4,50 \end{array}$
--	---	---

Odpowiedź: Jeden długopis kosztuje 3,50 zł, a jeden zeszyt 4,50

Przykład 13.

$\begin{array}{r} 3 \text{ długopisy} - 9,60 \text{ zł} \\ 1 \text{ długopis} - 3,20 \text{ zł} \\ \hline 9,60 : 3 \\ = 6 \\ - 6 \\ \hline = \\ 36 : 9 = 4,2 \text{ zł} \end{array}$	$\begin{array}{r} 511 \\ - 50,00 \\ \hline = 9,60 \end{array}$	$\begin{array}{r} 3,20 \\ 5 \\ \hline 16,00 \end{array}$	$\begin{array}{r} 5 \text{ długopisów} - 16 \text{ zł} \\ 52 \text{ zł} - 16 \text{ zł} = 36 \text{ zł} \\ 5 \text{ zeszytów} - 36 \text{ zł} \\ 1 \text{ zeszyt} - 7,2 \text{ zł} \end{array}$
--	--	--	---

Odpowiedź: ... 1 zeszyt kosztuje 7,2 zł, a 1 długopis 3,20 zł.

Przykład 14.

$\begin{array}{r} 61,60 \\ - 52,00 \\ \hline 9,60 \end{array}$	$9,60 : 3 = 3,20 \text{ zł} = 1 \text{ długopis}$	
$\begin{array}{r} 9,60 \\ \cdot 8 \\ \hline 76,80 \end{array}$	$3,20$	
	$25,60 = 8 \text{ długopisów}$	
		$\begin{array}{r} 52,00 \\ - 25,60 \\ \hline 26,40 \\ \downarrow \\ \text{reszty} \end{array}$
		$\begin{array}{r} 3,30 \\ 26,40 : 8 \\ \hline 24 \\ \hline 24 \\ \hline 0 = \text{reszta} \end{array}$

Odpowiedź: Jeden długopis kosztował 3,20 zł, a reszta 3,30

Zadanie 15.

$61,60 - 52 = 9,60 \text{ zł}$	$52 - 25,60 = 26,40 \text{ zł}$
$9,60 : 3 = 3,20 \text{ zł}$	$26,40 : 5 = 5,28 \text{ zł}$
$8 \cdot 3,20 = 25,60 \text{ zł}$	

Odpowiedź: Jeden reszta kosztuje 5,28 zł a długopis 3,20 zł

Przykład 16.

$61,60 - 52 = 9,60$
$9,60 : 3 = 3,20$
$9,60 : 8 = 1,20$

Odpowiedź: Jeden długopis kosztuje 3,20 zł a jeden reszta 1,20 zł.

Przykład 17.

$$\begin{array}{r} 61,60 \\ - 37,00 \\ \hline 24,60 \end{array} \Rightarrow \text{dwana dtugopisy}$$
$$24,60 : 2 = 12,30 \Rightarrow \text{jeden dtugopis}$$
$$12,30 \cdot 5 = 61,50$$
$$61,60 - 61,50 = 0,10 \Rightarrow \text{osiem resztek}$$
$$0,10 : 8 = 0,0125 \Rightarrow 1,25 \text{ ct}$$

Odpowiedź: Jeden dtugopis kosztuje 12,30 zł, a jeden resztek 1,25 zł.

3. Przykłady rozwiązań niepoprawnych (0 punktów)

Przykład 18.

$$\begin{array}{r} 4 \\ 52 : 13 \\ \hline 52 \\ \hline 0 \end{array}$$
$$5 \cdot 4 = 20$$
$$11 \cdot 8 = 88$$
$$20 : 5 = 4$$
$$88 : 8 = 11$$

Odpowiedź: Jeden dtugopis kosztował 4 zł, a resztek 11 zł.

Przykład 19.

$$8x + 5y = 52 \text{ zł}$$
$$8x + 8y = 61,60$$

Odpowiedź:

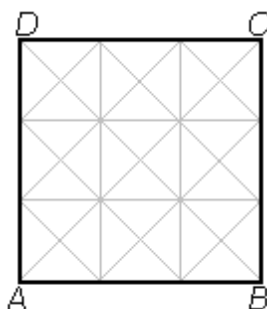
Przykład 20.

$52zł : 5 = 10 + 2$
 $52zł : 3 = 17(3)$
 $61,60zł : 52zł = 6zł 60gr$ $6,60zł : 2 = 3,30zł$
 cena jednego długopisu to $3,30zł$
 cena jednego zeszytu to $7,70zł$ $61,60zł : 8 = 7,70zł$

Odpowiedź: Jeden długopis kosztował $3,30zł$ a zeszyt $7,70zł$

Zadanie 22.

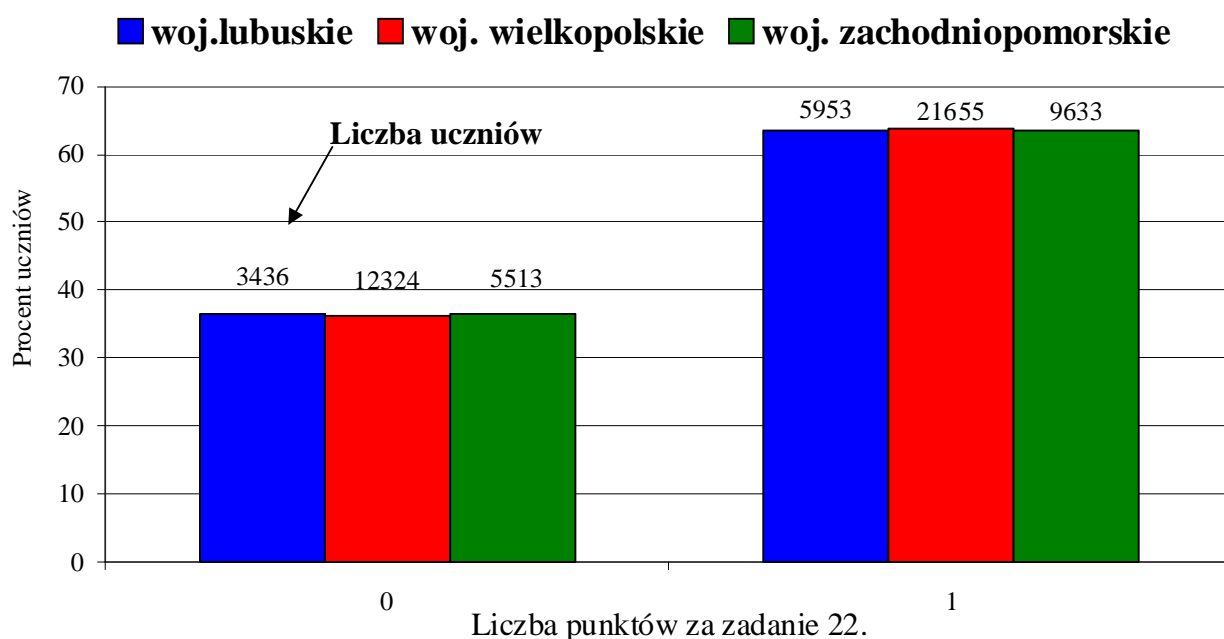
Zamaluj $\frac{1}{18}$ kwadratu $ABCD$.

Obszar standardów	Sprawdzana umiejętność	Sprawdzana czynność
<i>Rozumowanie</i>	rozpoznawanie charakterystycznych cech i własności figur	wskazanie osiemnastej części kwadratu

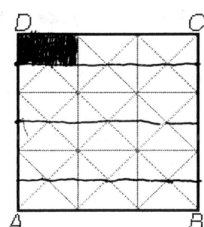
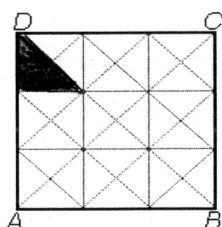
Współczynnik łatwości	Lubuskie	Wielkopolskie	Zachodniopomorskie
	0,63	0,64	0,64
W Okręgu 2,6% (1523) uczniów nie podjęło próby rozwiązania zadania 22.; w województwie			
lubuskim – około 245 uczniów	wielkopolskim – około 884 uczniów	zachodniopomorskim – około 394 uczniów	

Rozkład wyników punktowych, uzyskanych za rozwiązanie zadania 22. w poszczególnych województwach.

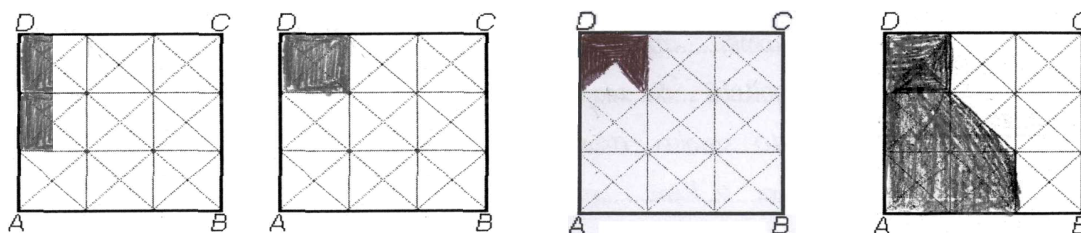

Zadanie 22. (krótkiej odpowiedzi) było dla uczniów umiarkowanie trudne. Za rozwiązanie zadania można było uzyskać 1 punkt i taki wynik uzyskało ponad 60% szóstoklasistów (porównywalnie w trzech województwach). Ponad 36% uczniów w każdym z trzech województw uzyskało 0 punktów, z czego co siódmy piszący opuścił to zadanie. Kwadrat w treści zadania podzielony był na dziewięć mniejszych kwadratów, z których każdy podzielony był na cztery przystające trójkąty. Podział wyjściowego kwadratu na 36 trójkątów miał pomóc uczniom w wyznaczeniu osiemnastej części figury, ale ponad 30% szóstoklasistów nie potrafiło tego wykorzystać i zamalowali inną część niż wskazana w poleceniu – najczęściej $\frac{1}{9}$ część kwadratu, ale było też sporo prac, w których zamalowana była $\frac{1}{2}$, $\frac{2}{3}$ czy jeszcze większa część kwadratu.

1. Przykłady rozwiązań poprawnych (1 punkt)

2. Przykłady rozwiązań niepoprawnych (0 punktów)

Zadanie 23.

Skanowanie 25 stron trwało 15 minut. Ile sekund zajęło średnio skanowanie jednej strony?

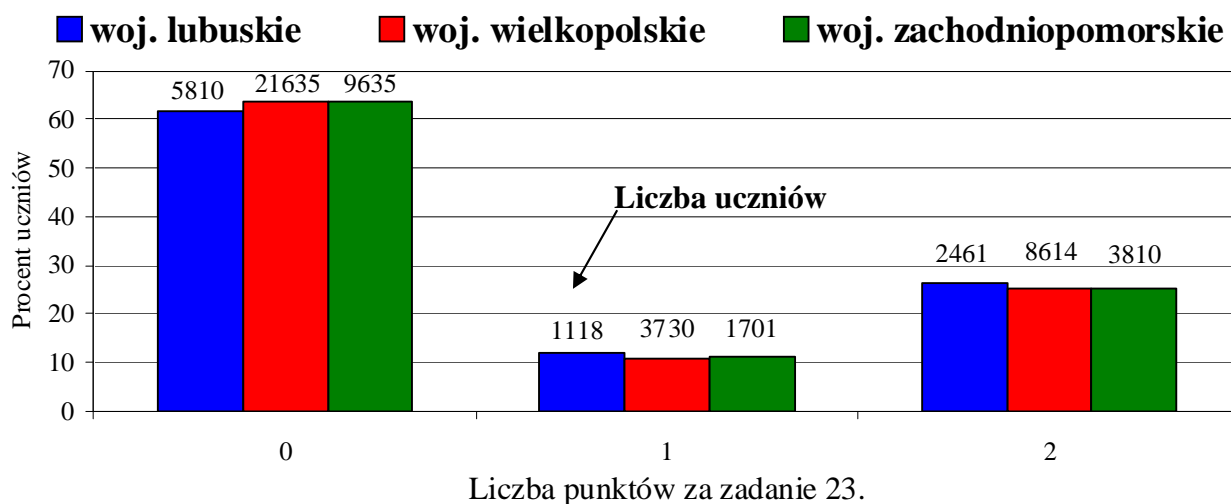
Obszar standardów	Sprawdzana umiejętność	Sprawdzana czynność
<i>Wykorzystywanie wiedzy w praktyce</i>	wykonywanie obliczeń dotyczących czasu	dzielenie przedziału czasu na równe części

Współczynnik łatwości	Lubuskie	Wielkopolskie	Zachodniopomorskie
	0,32	0,31	0,31

W Okręgu 7,4% (4331) uczniów nie podjęło próby rozwiązania zadania 23.; w województwie

lubuskim – około 695 uczniów	wielkopolskim – około 2 515 uczniów	zachodniopomorskim – około 1 121 uczniów
--	---	--

Rozkład wyników punktowych, uzyskanych za rozwiązanie zadania 23. w poszczególnych województwach.

W zadaniu 23. (krótkiej odpowiedzi) sprawdzano umiejętność wykonywania obliczeń dotyczących czasu. Uczniowie mieli podzielić przedział czasu na równe części i wyrazić wynik w sekundach. Było to dla nich trudne (wskaźnik łatwości w Okręgu – 0,31); z zadań matematycznych najtrudniejsze. Za rozwiązanie zadania można było uzyskać 2 punkty, ale tylko co czwarty uczeń uzyskał taki wynik. Około 7,4% uczniów (w każdym z województw) nie podjęło próby rozwiązania zadania, zatem było to zadanie najczęściej opuszczane.

Ponad 60% szóstoklasistów w Okręgu uzyskało 0 punktów, z czego co dziewiąty uczeń opuścił zadanie. Uczniowie z województwa lubuskiego trochę lepiej niż szóstoklasiści z województw wielkopolskiego i zachodniopomorskiego poradzi sobie z problemem zawartym w zadaniu (mniejszy odsetek otrzymał 0, a większy 1 czy 2 punkty).

Aby obliczyć, ile sekund trwa skanowanie jednej strony, uczniowie najczęściej zamieniali czas wyrażony w minutach na sekundy, a następnie dzielili przedział czasu na dwadzieścia pięć równych części – przykład 1. Mniej liczna grupa wykonała te czynności w odwrotnej kolejności, czyli czas wyrażony w minutach podzielili na 25 równych przedziałów czasu, a następnie dokonywali zamianę jednostki – przykład 2. Około 11% szóstoklasistów, którzy znali sposób rozwiązania zadania, popełniło błędy podczas zamiany jednostki albo podczas podziału przedziału czasu na 25 równych części. Zamieniając minuty na sekundy – przyjmowali najczęściej, że minuta ma 100 albo 10 sekund (przykład 5.). Były też prace, w których błędna zamiana jednostki wynikała z błędu w mnożeniu 15 razy 60 (przykład 6.). Błędy podziału przedziału czasu na 25 równych części wynikały z braku poprawności dzielenia sposobem pisemnym.

Nieliczni uczniowie wykorzystali fakt, że liczba stron i czas przeznaczony na ich skanowanie to wielkości wprost proporcjonalne, a więc ułożyli odpowiednie równanie i wyznaczyli czas skanowania jednej strony - przykład 3.

Kilkoro uczniów znalazło jeszcze inny sposób rozwiązania tego zadania. Najpierw wyznaczyli, ile stron skanuje się w ciągu 60 sekund (określili szybkość skanowania), a następnie dzieląc 60 sekund przez liczbę stron/sekundę otrzymali czas skanowania jednej strony - przykład 4.

Z uwagi na małą liczbę rozwiązań mających przebieg taki jak w przykładach 3. i 4., trudno jest mówić o popełnianych błędach. Ponadto takimi metodami posłużyli się uczniowie o dobrej intuicji matematycznej, którzy sprawnie wykonują działania w zbiorze liczb wymiernych.

Uczniowie, którzy podjęli próbę rozwiązania zadania i otrzymali 0 punktów za to rozwiązanie, najczęściej dzielili liczbę 25 przez 15, czyli wyznaczali liczbę stron na minutę, ale przyjmowali błędnie, że otrzymany wynik wyraża liczbę minut potrzebnych na skanowanie jednej strony i zamieniali tę wartość na sekundy – przykład 7. Także 0 punktów otrzymywali uczniowie, którzy popełniali dwa błędy - podczas podziału przedziału czasu na 25 części i podczas zamiany jednostki.

1. Przykłady rozwiązań poprawnych (2 punkty)

Przykład 1.

$15 \text{ min} = 900 \text{ s}$	$\begin{array}{r} 36 \\ 900 : 25 \\ \hline 45 \\ 150 \\ \hline 150 \\ \hline = = = \end{array}$
$900 \text{ s} : 25 = 36 \text{ s}$	

Odpowiedź: ...Skanowanie ~~stron~~ jednej strony zajęło średnio 36 sekund.

Przykład 2.

$15 : 25 = 0,6$	$\begin{array}{r} 0,6 \\ 150 : 25 \\ \hline 150 \\ \hline = = = \end{array}$
$0,6 \cdot 60 = 36$	

Odpowiedź: ...Skanowanie jednej strony zajęło 36 sekund.

Przykład 3.

$25 \text{ stron} - 15 \text{ min} = 900 \text{ s}$	$\begin{array}{r} 15 \\ \hline 60 \\ \hline 900 \end{array}$
$1 \text{ strona} - x$	
$x = \frac{1 \text{ strona} \cdot 900 \text{ s}}{25 \text{ stron}}$	
$x = 36 \text{ s}$	

Odpowiedź: ...Średnio skanowanie jednej strony zajęło 36 s.

Przykład 4.

$$25 : 15 = \frac{25}{15} = 1\frac{10}{15} = 1\frac{2}{3} \text{ strony na minutę}$$
$$t = 60 \text{ s} \quad 60 \text{ s} : 1\frac{2}{3} = 60 \text{ s} : \frac{5}{3} = 60 \cdot \frac{3}{5} = 36 \text{ s}$$

Odpowiedź: ..Skamowanie jednej strony zajęło 36 s.

2. Przykłady rozwiązań częściowo poprawnych (1 punkt)

Przykład 5.

$$15 : 25 = 0,6$$
$$\begin{array}{r} 0,6 \\ 150 : 25 \\ - 150 \\ \hline = = = \end{array}$$

Odpowiedź: ..Skamowanie jednej strony zajęło 6 sekund.

Przykład 6.

$$15 \text{ min} \cdot 60 = 900 \text{ sekund}$$
$$900 : 25 \text{ stron} = \underline{\underline{36}} \text{ sek}$$

3. Przykłady rozwiązań niepoprawnych (0 punktów)

Przykład 7.

$\begin{array}{r} 1,6 \\ 25 : 15 \\ - 15 \\ \hline 100 \\ - 90 \\ \hline 100 \end{array}$	$1,6 \approx 1,7 \text{ min.}$ $1,7 \text{ min} = 102 \text{ s.}$
---	---

Odpowiedź: ... Skanowanie 1 strony średnio zajmuje 102 s.

Przykład 8.

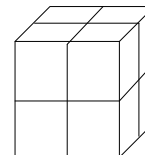
$\begin{array}{r} 0,6 \\ 15 : 25 \\ - 15 \\ \hline 150 \\ - 15 \\ \hline 135 \\ - 90 \\ \hline 45 \end{array}$	$\begin{array}{r} 1,6 \\ 25 : 15 \\ - 15 \\ \hline 100 \\ - 90 \\ \hline 10 \end{array}$	66 - sekund 1 minut - 60 sekund	$\begin{array}{r} 1,6 \\ 15 \\ - 15 \\ \hline 80 \\ + 16 \\ \hline 96 \end{array}$
--	--	------------------------------------	--

Odpowiedź: Skanowanie... jednej... strony... zajmie... średnio... 66... sekund...

Zadanie 24.

Dwie sąsiednie ściany drewnianego klocka w kształcie sześciangu pomalowano na zielono, a pozostałe na żółto. Następnie klocek ten rozcięto na osiem jednakowych małych sześciątów.

Odpowiedz na pytania.

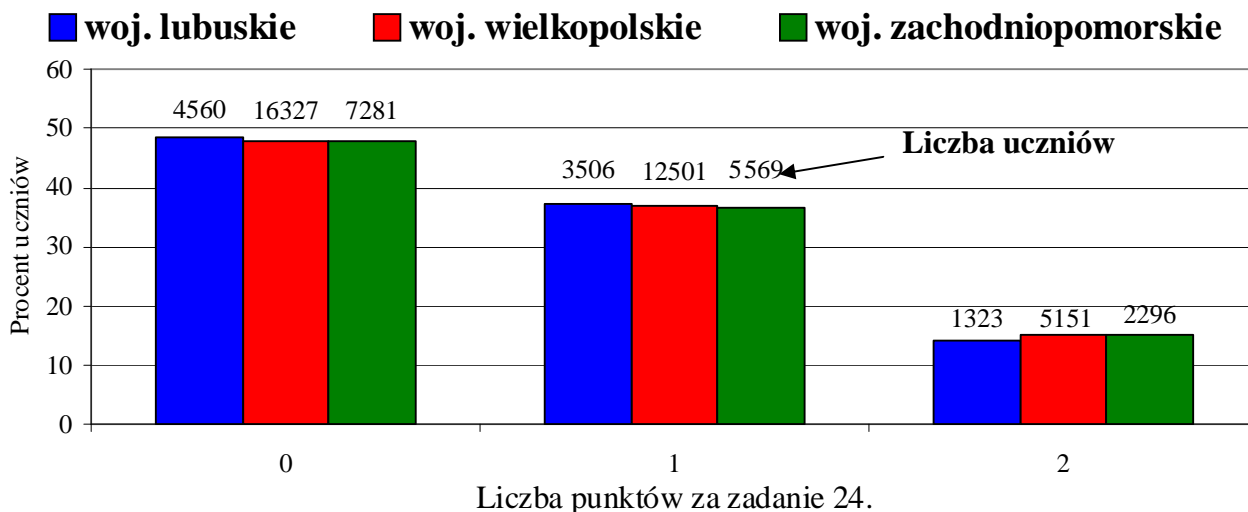
Ile małych sześciątów ma tylko jedną ścianę pomalowaną na zielono?

Ile małych sześciątów ma trzy ściany pomalowane na żółto?

Obszar standardów	Sprawdzana umiejętność	Sprawdzana czynność
<i>Rozumowanie</i>	rozpoznanie charakterystycznych cech i własności figur	ustalenie liczby brył o wskazanej własności

Współczynnik łatwości	Lubuskie	Wielkopolskie	Zachodniopomorskie
		0,33	0,34
W Okręgu 6,5% (3805) uczniów nie podjęło próby rozwiązania zadania 23.; w województwie			
lubuskim – około 611 uczniów	wielkopolskim – około 2 209 uczniów	zachodniopomorskim – około 985 uczniów	

Rozkład wyników punktowych, uzyskanych za rozwiązanie zadania 24. w poszczególnych województwach.

W zadaniu 24. (krótkiej odpowiedzi) sprawdzano umiejętność rozpoznawania charakterystycznych cech i własności figur. Należało ustalić, ile brył ma własności opisane w treści zadania, czyli wyobrazić sobie, jakie kolory – po odpowiednim pomalowaniu ścian sześcianu – będą widoczne z różnych stron.

Zadanie to było dla uczniów trudne (wskaźnik łatwości w Okręgu – 0,34). Za poprawne odpowiedzi do dwóch pytań można było uzyskać 2 punkty (po 1 punkcie za każdą). Tylko co siódmy uczeń uzyskał taki wynik. Około 6,5% uczniów (w każdym z województw) nie podjęło próby rozwiązania zadania, zatem było to zadanie często opuszczane.

Prawie połowa szóstoklasistów w Okręgu uzyskała 0 punktów, z czego co ósmy uczeń opuścił zadanie. Uczniowie z województwa lubuskiego trochę słabiej niż szóstoklasiści z województw wielkopolskiego i zachodniopomorskiego poradzi sobie z problemem zawartym w zadaniu (większy odsetek otrzymał 0 czy 1 punkt, a mniejszy 2 punkty).

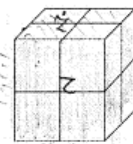
W udzieleniu poprawnych odpowiedzi miał uczniom pomóc rysunek modelu sześcianu z zaznaczonymi liniami podziału na osiem małych sześcianów. Można było z niego skorzystać i zilustrować treść zadania (przykład 1. i przykład 6.).

Odpowiedź na drugie pytanie była dla uczniów trudniejsza niż odpowiedź na pierwsze pytanie (70% uczniów, którzy otrzymali 1 punkt, poprawnie odpowiedziało na pytanie pierwsze, a błędnie na drugie). Z odpowiedzi uczniów wynika, że często nie weryfikowali odpowiedzi z warunkami podanymi w zadaniu, np.: w treści zadania podano informację, że sześcián rozcięto na osiem małych sześcianów, a jednak wśród błędnych odpowiedzi często pojawiały się liczby większe niż osiem (najczęściej w odpowiedzi na drugie pytanie). Ponadto niektórzy uczniowie (przykład 7.) w odpowiedzi pisali o ścianach, a nie o sześcianach. Te przykłady świadczą o nieuważnym czytaniu lub o niezrozumieniu treści.

1. Przykłady rozwiązań poprawnych (2 punkty)

Przykład 1.

24. Dwie sąsiednie ściany drewnianego klocka w kształcie sześcianu pomalowano na zielono, a pozostałe na żółto. Następnie klocek ten rozcięto na osiem jednakowych małych sześcianów.

Odpowiedz na pytania.

Ile małych sześcianów ma tylko jedną ścianę pomalowaną na zielono?

Odpowiedź: ..Dziesięć... małych sześcianów... mają... tylko jedną... ścianę pomalowaną na zielono

Ile małych sześcianów ma trzy ściany pomalowane na żółto?

Odpowiedź: ..Dwa... małych sześcianów... mają... trzy ściany... pomalowane na żółto.

2. Przykłady rozwiązań częściowo poprawnych (1 punkt)

Przykład 2.

Ile małych sześciątów ma tylko jedną ścianę pomalowaną na zielono?

Odpowiedź: 4 małe sześciąty mają jedną ścianę pomalowaną na zielono.

Ile małych sześciątów ma trzy ściany pomalowane na żółto?

Odpowiedź: 4 małe sześciąty mają trzy ściany pomalowane na żółto.

Przykład 3.

Ile małych sześciątów ma tylko jedną ścianę pomalowaną na zielono?

Odpowiedź: Ma tylko 4 małe sześciąty pomalowane na zielono.

Ile małych sześciątów ma trzy ściany pomalowane na żółto?

Odpowiedź: Ma 12 małych sześciątów.

Przykład 4.

Ile małych sześciątów ma tylko jedną ścianę pomalowaną na zielono?

Odpowiedź: 4 małe sześciąty mają tylko jedną ścianę pomalowaną na zielono.

Ile małych sześciątów ma trzy ściany pomalowane na żółto?

Odpowiedź: Każdy z małych sześciątów nie ma pomalowanych trzech ścian na żółto.

Przykład 5.

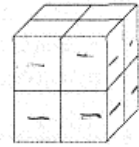
Ile małych sześciątów ma tylko jedną ścianę pomalowaną na zielono?

Odpowiedź: 10 sześciątów ma pomalowaną na zielono tylko jedną ścianę.

Ile małych sześciątów ma trzy ściany pomalowane na żółto?

Odpowiedź: Sa tylko 2 takie sześciąty.

Przykład 6.

Ile małych sześciątów ma tylko jedną ścianę pomalowaną na zielono?

Odpowiedź: Jedną ścianę pomalowaną na zielono ma 8 małych sześciątów.

Ile małych sześciątów ma trzy ściany pomalowane na żółto?

Odpowiedź: Na żółto pomalowane trzy ściany mają dwa małe sześci.

3. Przykłady rozwiązań niepoprawnych (0 punktów)

Przykład 7.

Ile małych sześciątów ma tylko jedną ścianę pomalowaną na zielono?

Odpowiedź: Ma pomalowane 6 małych sześciątów.

Ile małych sześciątów ma trzy ściany pomalowane na żółto?

Odpowiedź: Ma 3 ściany pomalowane na żółto.

Przykład 8.

Ile małych sześciątów ma tylko jedną ścianę pomalowaną na zielono?

Odpowiedź: Jedną ścianę na zielono ma pomalowane 8 sześciątów.

Ile małych sześciątów ma trzy ściany pomalowane na żółto?

Odpowiedź: Ścianę na żółto mają pomalowane 12 sześciątów.

Opracowała: Małgorzata Lembicz

Zadanie 25.

W zadaniu nr 25 oceniano poziom opanowania umiejętności polonistycznych z dwóch obszarów umiejętności: *korzystania z informacji* oraz *pisania*. Za poprawne wykonanie zadania uczniowie mogli otrzymać 4 punkty, przy czym 1 punkt „przypisano” do obszaru *korzystanie z informacji*, a 3 punkty – do obszaru *pisanie*.

Poniżej zaprezentowano rysunki oraz treść zadania 25.

Rysunki do zadania 25.

21. Na podstawie rysunków z opakowania czekolady w proszku napisz instrukcję przygotowania czekolady do picia.

.....

.....

.....

.....

.....

Z polecenia uczniowie dowiadywali się, że należy przeanalizować rysunki zaczerpnięte z opakowania czekolady do picia, a następnie zredagować instrukcję przygotowania tego napoju. Zgodnie z informacjami zamieszczonymi na rysunkach każdy szóstoklasista w swej wypowiedzi powinien uwzględnić informacje dotyczące:

- ilości proszku (*Rysunek 1.*),
- rodzaju, objętości i temperatury płynu (*Rysunek 2.*),
- czynności mieszania (*Rysunek 3.*).

Po odczytaniu informacji z piktogramów uczniowie powinni napisać użyteczną, komunikatywną i logicznie uporządkowaną instrukcję przygotowania w odpowiednim naczyniu czekolady do picia. W wypowiedzi należało zwrócić uwagę na podanie informacji dotyczących kolejnych czynności i wszystkich składników. Na ocenę wypowiedzi nie miały wpływu informacje dodatkowe, znane uczniom z własnych doświadczeń, np. że czekoladę można podawać z ciasteczkami lub kanapkami.

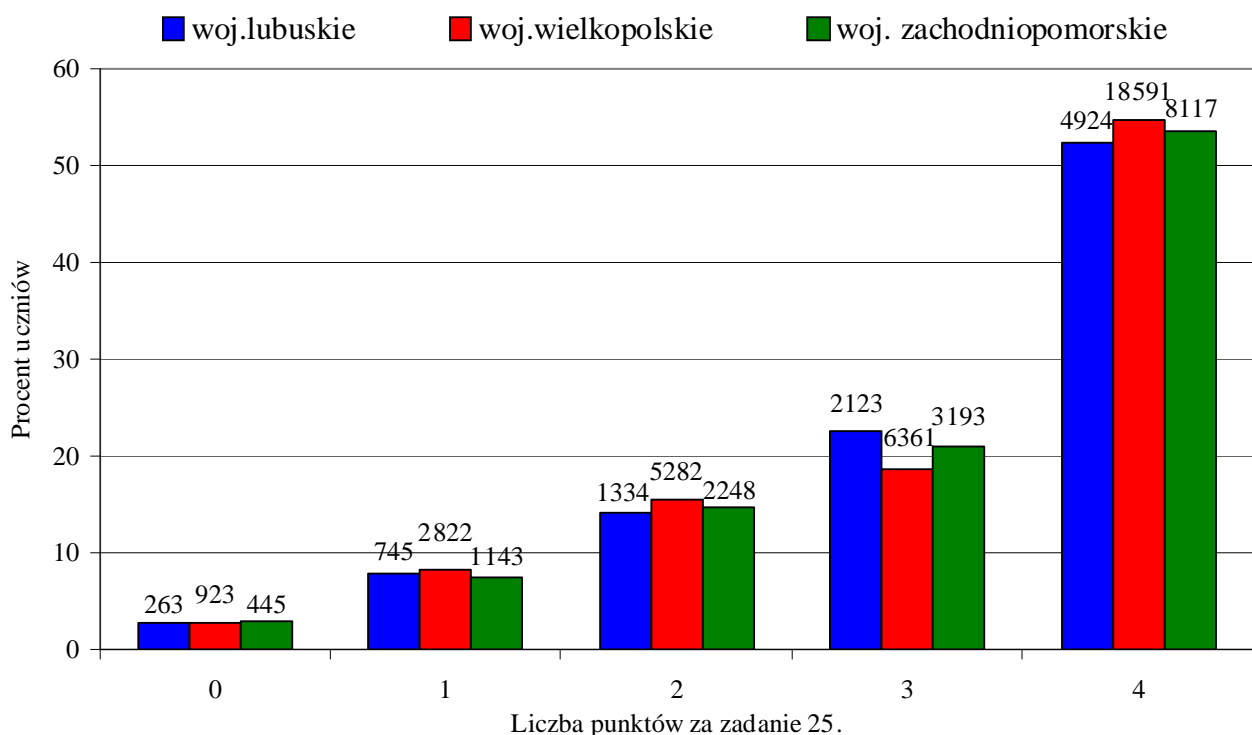
Pisząc instrukcję, szóstoklasiści powinni konsekwentnie posługiwać się wybranym rodzajem wypowiedzi: zdaniami z orzeczeniami w tej samej formie gramatycznej lub równoważnikami zdań.

Za spełnienie wymagań opisanych w I i III kryterium piszący otrzymywali po 1 punkcie, a za spełnienie II kryterium – 2 punkty.

W tabeli zamieszczonej na następnej stronie zaprezentowano kartotekę umiejętności i czynności ocenianych w zadaniu 25.

Obszar standardów	Sprawdzana umiejętność	Sprawdzana czynność
<i>Korzystanie z informacji</i>	posługiwanie się źródłem informacji	I. wykorzystanie informacji z piktogramów
<i>Pisanie</i>	pisanie na temat i zgodnie z celem	II. napisanie użytecznej instrukcji sporządzenia napoju
	celowe stosowanie środków językowych	III. pisanie w funkcjonalnym stylu z dbałością o dobór słownictwa

Z obszaru *korzystanie z informacji* w tym zadaniu oceniano opanowanie umiejętności posługiwania się źródłem informacji, a z obszaru *pisanie* – umiejętności pisania na temat oraz celowego stosowania środków językowych.

Na wykresie przedstawiono, jaki procent uczniów uzyskał określoną liczbę punktów za wykonanie zadania nr 25. Na 4 punkty możliwe do uzyskania największa liczba uczniów (ponad połowa populacji piszących w każdym województwie znajdującym się na terenie działania Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu) otrzymała maksymalne 4 punkty.

Żadnego punktu za rozwiązanie zadania nr 25 nie przyznano w województwie lubuskim – 3,8% populacji piszących, w województwie wielkopolskim – 2,7%, a w województwie zachodniopomorskim – 2,9% szóstoklasistów.

O poziomie opanowania badanych umiejętności informuje wartość współczynnika łatwości.

Współczynnik łatwości	Lubuskie	Wielkopolska	Zachodniopomorskie
czynność I	0,75	0,76	0,76
czynność II	0,74	0,74	0,75
czynność III	0,90	0,90	0,89

Dla uczniów w Lubuskiem i Wielkopolsce bardzo łatwe, a dla piszących w Zachodniopomorskiem łatwe było napisanie instrukcji z dbałością o dobór słownictwa (czynność III). Wykonanie pozostałych czynności dla uczniów we wszystkich województwach na terenie Okręgu było łatwe.

W Okręgu 1,1% (644) uczniów przystępujących do sprawdzianu nie podjęło próby rozwiązania zadania nr 25.

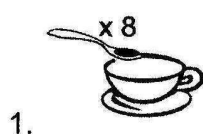
Próby rozwiązania zadania 25. nie podjęło w województwie		
lubuskim – 103 uczniów.	wielkopolskim – 374 uczniów.	zachodniopomorskim – 167 uczniów.

Podczas oceny prac egzaminatorzy oszacowali, a eksperci OKE potwierdzili, przeprowadzając szczegółowe analizy, że porównywalnie w 50% szóstoklasiści zapisywali instrukcje tekstem ciągłym lub w punktach, stosując zdania bądź równoważniki zdań.

W *Przykładzie 1.* zaprezentowano instrukcję napisaną w punktach. Piszący wykorzystał wszystkie informacje podane w piktogramach oraz zwrócił uwagę na wszystkie czynności (sypanie, nalewanie i mieszanie).

Przykład 1.

Rysunki do zadania 25.

25. Na podstawie rysunków z opakowania czekolady w proszku napisz instrukcję przygotowania czekolady do picia.

Instrukcja przygotowania czekolady do picia

1. Do filiżanki wsyp osiem łyżeczek czekolady w proszku.

2. Czekoladę zalej 200 ml mleka lub wody o temperaturze 90°C.

3. Mieszaj, aż do potoczenia się słudów.

Redagując zdania, piszący zastosował czasowniki w trybie rozkazującym. Czasowniki w tej samej formie gramatycznej zostały zastosowane w *Przykładzie 2.*, ale ta instrukcja została napisana tekstem ciągłym.

Przykład 2.

25. Na podstawie rysunków z opakowania czekolady w proszku napisz instrukcję przygotowania czekolady do picia.

..... "Czekolada do picia"

Do filiżanki wysyp 8 tyżeczek czekolady w proszku.
Następnie zalej czekoladę w proszku 200 ml mleka
lub wody w temperaturze 90°C. Całość zamieszaj.
Tyżeczka gotową czekoladę do picia można już wypić!

W powyższej realizacji polecenia uczeń zakończył poprawnie zredagowaną instrukcję dodatkowym oznajmieniem w formie nieosobowej, że *czekoladę można wypić* (dodatkowe informacje nie miały wpływu na ocenę wypowiedzi).

W kolejnym przykładzie zaprezentowano instrukcję również napisaną tekstem ciągłym, z czasownikami w formie bezokoliczników. Uczeń, nieco zabawnie, zapisał informację z trzeciego piktogramu, że należy *zamieszać pomatu w lewą stronę*.

Przykład 3.

Rysunki do zadania 25.

25. Na podstawie rysunków z opakowania czekolady w proszku napisz instrukcję przygotowania czekolady do picia.

Na początku przygotować kubek, tyżeczkę i czekoladę w proszku. Następnie wysypać osiem tyżeczek sproszkowanej czekolady do kubka. Zalać ją mlekiem lub wodą o temperaturze 90°C. Na koniec zamieszać pomatu w lewą stronę.

W kolejnym przykładzie pokazano instrukcję napisaną tekstem ciągłym, z czasownikami w 1. osobie liczby mnogiej czasu teraźniejszego. Po przeczytaniu wypowiedzi dostrzega się błąd językowy będący konsekwencją zbędnego powtórzenia wyrażenia przyimkowego *do kubka* (zapisanego z błędem ortograficznym) oraz dodanego po przecinku dopowiedzenia *koniecznie musi mieć 90°C* (kubek?).

Przykład 4.

25. Na podstawie rysunków z opakowania czekolady w proszku napisz instrukcję przygotowania czekolady do picia.

.....
 Najpierw do kubka wsypujemy osiem tyzyczek czekolady.
 następnie dolewamy 200 ml mleka lub wody do kubka,
 koniecznie musi mieć 90°C. Na samym końcu mieszamy
 czekoladę za pomocą tyzyczki.

Uczeń, którego wypowiedź zaprezentowano w *Przykładzie 5.*, w napisanej przez siebie instrukcji wyróżnił kolejne „kroki postępowania”. W drugim zdaniu popełnił trzy błędy ortograficzne, toteż gdyby w tym zadaniu oceniano poprawność ortograficzną, straciłby punkt.

Przykład 5.

Rysunki do zadania 25.

25. Na podstawie rysunków z opakowania czekolady w proszku napisz instrukcję przygotowania czekolady do picia.

krok 1. Do filiżanki wsypujemy osiem tyzyczek czekolady.
 krok 2. Zagotuj do temperatury dziewięćdziesięciu (90) stopni celjusza
 dwieście (200) ml mleka lub wody i wlej do filiżanki.
 krok 3. Wszystko dokładnie wymieszaj małą tyzyczką.

Analizując uczniowskie realizacje zadania 25., można było spotkać takie przykłady, w których uczniowie, podobnie jak w *przepisie na wykonanie czegoś*, najpierw wymieniali składniki, a następnie wyjaśniali *sposób przygotowania*.

Przykład 6.

25. Na podstawie rysunków z opakowania czekolady w proszku napisz instrukcję przygotowania czekolady do picia.

Składniki:

- osiem łyżeczek czekolady w proszku

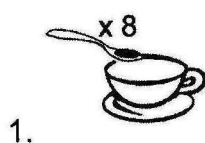
- 200 ml mleka lub wody

Do kubka wsyp osiem łyżeczek czekolady w proszku. Zagotuj 200 ml
mleka lub wody. Gdy będzie wrzeć (czyli temperatura ok 90°C) zalej czekoladę w proszku.
Następnie mieszaj. ~~Wszystko~~ Dajemy smaczne!

Przykład 6. stanowi dowód na to, że uczniowie nie zawsze konsekwentnie posługiwali się wybranym rodzajem wypowiedzeń: w tej wypowiedzi „wymieszano” zdania pojedyncze i złożone, czasowniki w czasie teraźniejszym i przyszłym oraz w trybie rozkazującym i orzekającym.

Wśród uczniowskich wypowiedzi zdarzały się także takie, w których szóstoklasiści nie określali, czy należy wsypać czekoladę, kakao lub po prostu proszek, ale bardzo ogólnie: zawartość opakowania. W zaprezentowanym poniżej Przykładzie 7. uczeń proponował wsypanie zawartości opakowania do gorącej wody i zalanie wszystkiego również gorącym płynem. Poza tym zastosował błędną formę czasownika *mieszać*.

Przykład 7.

25. Na podstawie rysunków z opakowania czekolady w proszku napisz instrukcję przygotowania czekolady do picia.

1. Do gorącej wody wsypać ^{osiem} 8 łyżeczek zawartości opakowania.

2. Następnie dolać dwieście ml wody lub mleka o temperaturze 90°C.

3. Wszystko dokładnie wymieszać.

Zbędne informacje oraz intrygujące określenie *rozgrzana woda* zamieścił w swej wypowiedzi autor instrukcji przedstawionej w *Przykładzie 8*.

Przykład 8.

25. Na podstawie rysunków z opakowania czekolady w proszku napisz instrukcję przygotowania czekolady do picia.

1. Wsyp 8 łyżek czekolady w proszku do szklanki.....
2. Następnie zalej to rozgrzaną wodą lub mlekiem o
90°C. Wlej 200 ml.....
3. Mieszaj przez 2 minuty w lewą stronę.....
Gotowe!

O szczegóły dotyczące kierunku mieszania uzupełnił swą instrukcją autor *Przykładu 9*.

Przykład 9.

25. Na podstawie rysunków z opakowania czekolady w proszku napisz instrukcję przygotowania czekolady do picia.

Najpierw wsypaś osiem łyżerek stołowych
kakao do filiżanki. Następnie wlej
200 ml mleka lub wody o temperaturze 90°C
do tej filiżanki. W ostatnim kroku trzeba
mało i energicznie wszystko zmieszać w
kierunku od lewa do prawa.

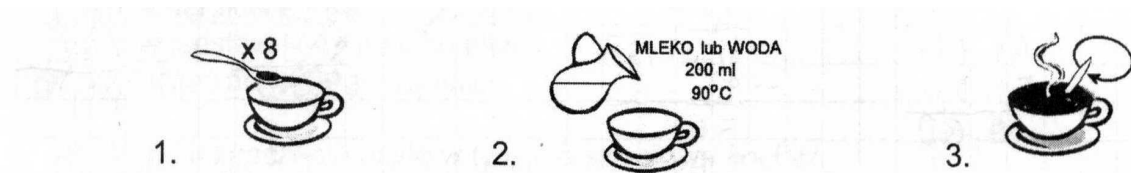
Niektórzy szóstoklasiści, przeciwnie niż ich wcześniej cytowani koledzy, zapominali o podaniu w redagowanych instrukcjach podstawowych informacji, dotyczących objętości proszku lub płynu, co pokazano w *Przykładzie 10.*, oraz temperatury – *Przykład 11.* Takie instrukcje są nieużyteczne, ponieważ niemożliwe jest ich wykorzystanie do sporządzenia napoju.

Przykład 10.

25. Na podstawie rysunków z opakowania czekolady w proszku napisz instrukcję przygotowania czekolady do picia.

Do filiżanki lub szklanki wsypać zawartość
torbaczkowej torbelki. Zalać mlekiem lub wodą
podgrzaną w 90°C i wymieszać.

Przykład 11.

25. Na podstawie rysunków z opakowania czekolady w proszku napisz instrukcję przygotowania czekolady do picia.

Najpierw trzeba wsypać osiem tyzdek
czekolady w proszku, potem zalać 200 ml wody
lub mleka, a na koniec wymieszać.

Instrukcję niekomunikatywną z powodu błędów językowych zaprezentowano w Przykładzie 12.

Przykład 12.

25. Na podstawie rysunków z opakowania czekolady w proszku napisz instrukcję przygotowania czekolady do picia.

Czekolada do picia!
Aby zrobić czekoladę do picia, należy do filiżanki
wsypać 8 tyzdeczek czekolady w proszku. Zalać
wodą lub mlekiem 200 ml filiżanki o temperaturze
90°C. Następnie mieszać w prawą stronę.
Dziękuję!
Smacznego!

Również niepoprawna językowo i w konsekwencji niekomunikatywna jest instrukcja przedstawiona w *Przykładzie 13.*, w której oprócz błędów składniowych zastosowano niepoprawną formę nieodmiennego rzeczownika *kakao*. Należy jednak przyznać, że wypowiedzi zamieszczone jako *Przykład 12.* i *13.* są użyteczne, ponieważ każdy czytelnik, po zapoznaniu się z ich treścią, potrafiłby wykonać czekoladę do picia.

Przykład 13.

25. Na podstawie rysunków z opakowania czekolady w proszku napisz instrukcję przygotowania czekolady do picia.

Do szklanki wsyp 8 tyzdek kakao a nalej do szklanki mleko lub wode 200 ml, ktore mus 90°C. Wszystko porzednie wymieszaj i gotowe

Instrukcję zamieszczoną jako *Przykład 14.* warto wykorzystać w dydaktyce szkolnej do pokazania uczniom nieumiejętnego wykorzystania informacji z piktogramów oraz różnych typów błędów.

Przykład 14.

25. Na podstawie rysunków z opakowania czekolady w proszku napisz instrukcję przygotowania czekolady do picia.

Instrukcja
Do niedbkiej filiżanki wsypać 8 tyzdek kakao / czekolady w proszku i potem zalac ja mlekiem lub woda goraca i potem dokladnie mieszac w szklonce zegara, a nastepnie mozna sie napic ale tak, aby sie nie popszyc.

Zadanie 26.

W „całkowicie polonistycznym” zadaniu 26. oceniano opanowanie umiejętności z obszaru *pisanie*.

Poniżej zaprezentowano treść polecenia.

22. Napisz opowiadanie o tym, jak ktoś zrobił miłą niespodziankę swoim domownikom.

Twoja praca powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

.....

.....

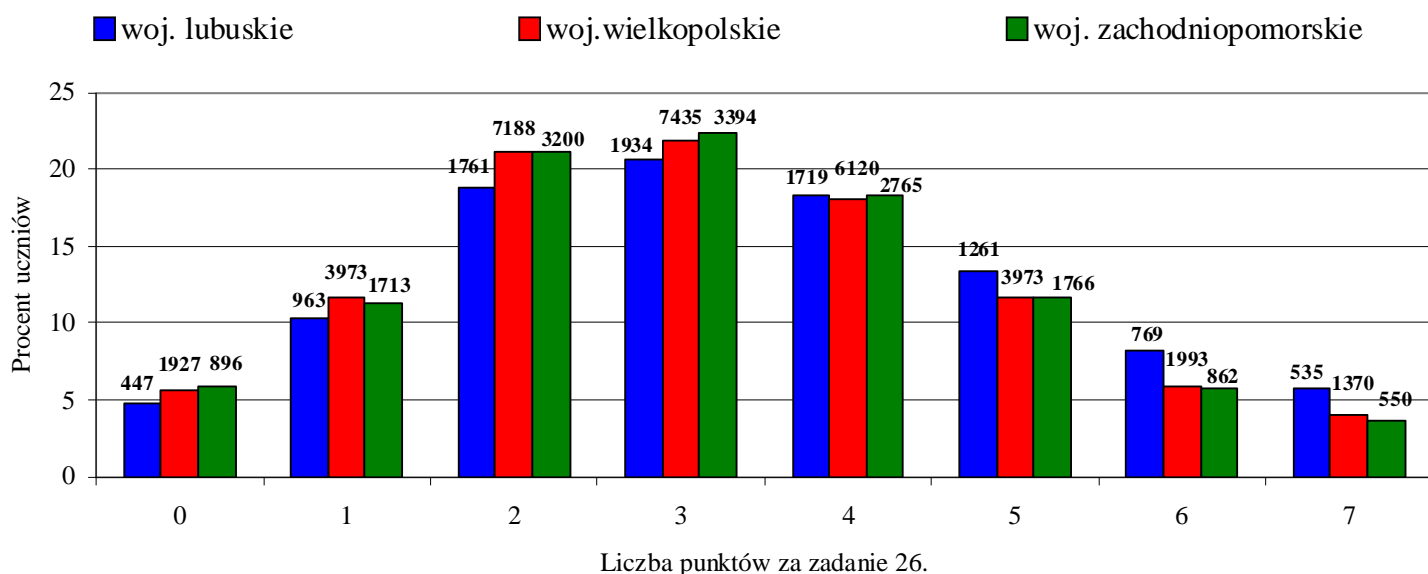
.....

.....

Po uważnym przeczytaniu treści polecenia szóstoklasiści dowiadywali się, że należy zredagować wypowiedź w formie opowiadania, którego tematem będzie zrobienie miłej niespodzianki przez kogoś z domowników (kogoś bliskiego). Zgodnie z zamieszczoną poniżej kartoteką, w zadaniu oceniano poziom opanowania umiejętności pisania opowiadania na zadany temat, celowego stosowania środków językowych oraz przestrzegania norm gramatycznych, ortograficznych i interpunkcyjnych.

Obszar standardów	Sprawdzana umiejętność	Sprawdzana czynność
Pisanie	pisanie na temat i zgodnie z celem	I. napisanie opowiadania na zadany temat
	celowe stosowanie środków językowych	II. pisanie w funkcjonalnym stylu z dbałością o dobór słownictwa
	przestrzeganie norm gramatycznych	III. pisanie poprawne pod względem językowym
	przestrzeganie norm ortograficznych	IV. pisanie poprawne pod względem ortograficznym
	przestrzeganie norm interpunkcyjnych	V. pisanie poprawne pod względem interpunkcyjnym

Za poprawne wykonanie całego zadania uczeń mógł otrzymać 7 punktów. W Okręgu szóstoklasiści najczęściej uzyskiwali 3 punkty: w województwie lubuskim tę liczbę punktów uzyskało 20,60% piszących, w wielkopolskim – 21,88%, a w zachodniopomorskim – 22,41% uczniów przystępujących do sprawdzianu. Niewiele mniejsze liczebnie grupy uczniów w trzech województwach uzyskiwały 2 punkty. Maksymalne 7 punktów otrzymało w Lubuskiem 5,70% populacji szóstoklasistów, w Wielkopolsce – 4,03% i w Zachodniopomorskiem – 3,63%. Tylko w województwie lubuskim mniejszy odsetek uczniów (4,76%) uzyskał minimalną liczbę punktów niż maksymalną. W województwie wielkopolskim (5,67%) i zachodniopomorskim (5,92%) uczniów, którzy otrzymali 0 punktów było więcej niż tych, którzy uzyskali 7 punktów. Cztery punkty, czyli nieco ponad połowę punktów możliwych do uzyskania, otrzymało 18% populacji piszących (odpowiednio: L – 18,31%; W – 18,01%; Z – 18,26%).

Żadna z umiejętności ocenianych w zadaniu 26. nie okazała się dla uczniów łatwa lub bardzo łatwa. Nie było również umiejętności bardzo trudnych.

O poziomie opanowania badanych umiejętności informuje wartość współczynnika łatwości.

Współczynnik łatwości	Lubuskie	Wielkopolska	Zachodniopomorskie
czynność I	0,63	0,59	0,59
czynność II	0,29	0,21	0,20
czynność III	0,38	0,34	0,32
czynność IV	0,48	0,48	0,48
czynność V	0,36	0,33	0,36

Wykonanie I czynności, czyli napisanie opowiadania na zadany temat okazało się dla uczniów umiarkowanie trudne. Spełnienie „wymogów poprawnościowych” sprawiło trudność uczniom uczęszczającym do szkół w województwach znajdujących się na terenie OKE w Poznaniu, przy czym napisanie dłuższej wypowiedzi w funkcjonalnym stylu z dbałością o dobór słownictwa okazało się znacznie trudniejsze dla szóstoklasistów w województwie zachodniopomorskim i wielkopolskim niż lubuskim.

Na wyniki sprawdzianu uzyskane w Okręgu i województwach niewątpliwie znaczny wpływ miała wysoka frakcja opuszczeń zadań otwartych.

W Okręgu 2,5% (1464) uczniów przystępujących do sprawdzianu nie podjęło próby rozwiązania zadania nr 26.

Próby rozwiązania zadania 26. nie podjęło w województwie		
lubuskim – 235 uczniów.	wielkopolskim – 850 uczniów.	zachodniopomorskim – 379 uczniów.

Spośród uczniów, którzy otrzymali 0 punktów za rozwiązania zadania nr 26, prawie połowę stanowią szóstoklasiści, którzy nie podjęli próby rozwiązania tego zadania.

Uwagi merytoryczne dotyczące umiejętności szczegółowych badanych w zadaniu 26.

W zadaniu rozszerzonej odpowiedzi nr 26 wymagano, aby uczniowie napisali opowiadanie na zadany temat. Forma opowiadania należy do tych, z którymi uczeń spotyka się często w praktyce szkolnej (pierwsze próby pisania wykonuje podczas nauczania zintegrowanego).

I. Realizacja tematu (pisanie na temat i zgodnie z celem)

Za napisanie poprawnego opowiadania o tym, jak ktoś zrobił miłą niespodziankę swoim domownikom, uczeń mógł otrzymać 3 punkty „za treść”. Tekst powinien zajmować co najmniej połowę wyznaczonego miejsca – informację o tym uczeń miał podaną pod poleceniem. Fabuła uczniowskiego wypracowania powinna być rozbudowana, czyli składać się z ciągu wydarzeń, które doprowadziły do zrobienia komuś miłej niespodzianki. Oczekiwano, że piszący zainteresuje czytelnika historią opowiedzianą ciekawie, ale logicznie uporządkowaną. Jeżeli historia została zrelacjonowana w sposób niezbyt ciekawy, uczeń mógł otrzymać 2 punkty za realizację I kryterium. W przypadku napisania ogólnikowego opowiadania na zadany temat, w którym zdarzenia zostały przedstawione tylko w zarysie lub zredagowania wypowiedzi o miłej niespodziance, ale pozbawionej cech typowych dla opowiadania, uczeń otrzymywał 1 punkt. Jeśli szóstoklasista nieuważnie przeczytał polecenie i napisał opowiadanie o niemiłej niespodziance lub jego wypowiedź nie miała żadnego związku z tematem, przyznawano 0 punktów. W drugim z opisanych przypadków oraz w sytuacji, gdy praca była krótsza niż 12 linii (albo co najmniej 70 wyrazów), uczeń nie otrzymywał punktów za spełnienie pozostałych kryteriów (II – V).

Szóstoklasiści przeważnie nie mieli problemów z realizacją formy opowiadania: z reguły w wypowiedziach ujmowano przynajmniej kilka wydarzeń, uporządkowanych chronologicznie. Opowiadania uatrakcyjniano poprzez wprowadzenie dialogu, natomiast raczej nie pojawiały się próby odtwarzania przebiegu akcji zaczynające się od punktu kulminacyjnego ani retrospekcje ukazujące budowanie narracji „od zakończenia”, z możliwością stworzenia kompozycji zamkniętej (czyli pierścieniowej, pudełkowej). Uczniowie z rozwiniętą sprawnością pisania wprowadzali do zredagowanych przez siebie tekstów elementy charakterystyki postaci, opisu miejsc akcji i sytuacji lub próbowali budować napięcie albo odtworzyć nastrój chwili.

Tematem uczniowskich opowiadań najczęściej były niespodzianki związane z urodzinami, imieninami lub innymi rodzinnymi rocznicami, przygotowanie wspólnego posiłku lub sprzątanie mieszkania (z różnych powodów) oraz kupno zwierzątka (rzadziej nowego domu, samochodu, wycieczki). Sporadycznie zdarzały się prace nie na temat lub o przykrej niespodziance.

Większość wydarzeń była usytuowana w świecie prawdopodobnym, ale zdarzały się historie, w których świat przedstawiony miał cechy fantastyczne (np. o rodzinie elfów).

W *Przykładzie 1.* zaprezentowano opowiadanie o Marysi, która, z pomocą babci i cioci, przygotowała niespodziankę dla rodziców z okazji dziesiątej rocznicy ślubu. Autorka wypowiedzi wykazała się opanowaniem umiejętności celowego stosowania środków językowych, co przejawia się trafnym wykorzystaniem epitetów i związków frazeologicznych, umiejętnym budowaniem napięcia i nastroju, a także końcową refleksją świadczącą o dojrzałości bohaterki. Różne typy zdań uatrakcyjniają wypowiedź i umożliwiają przekazanie informacji o tym, że narrator nie jest wszechwiedzący. Dwie usterki językowe nie spowodowały obniżenia punktacji za to opowiadanie.

Przykład 1.

26. Napisz opowiadanie o tym, jak ktoś zrobił miłą niespodziankę swoim domownikom.

Twoja praca powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

Pewnego dnia Marysia wpadła na pomysł, aby zrobić swoim rodzicom niespodziankę. Tę niespodziankę miało być przyjęcie z okazji ~~z okazji~~ dziesiątej rocznicy ślubu. Dziewczynka poprosiła babcię o pomoc w przygotowaniu, ale tylko, tylko pod jednym warunkiem: babcia nie mogła ^{mie} powiadomić rodzicom. Mama Marysi była zajęta pracą, więc ~~nie~~ poświęcała córce dużo ~~uwagi~~. Dla Dziewczynki ^{ce} było to na rękę, ponieważ musiała działać dyskretnie. Babcia upiekła tort, a Marysia ozdobiła go. Dziewczyna poprosiła także ciocię o przygotowanie kolacji, a sama zajęła się wystrojem domu i muzyką. Marysia właśnie wtała kwiaty w wazonie, kiedy usłyszała, że ktoś wchodzi do domu. Powoli zeszła na parter i zobaczyła, że to tylko babcia. Ale jej ubiło! Jak się wtedy czuła? Na to pytanie nie potrafię odpowiedzieć. Wieczorem zobrali się wszyscy zaproszeni goście i czekali już tylko na rodziców Marysi. Kiedy usłyszeli turkot samochodu, zgasili światła i zamilkli. Kiedy weszli ~~to~~ krzyknęli: „Niespodzianka!”. Wszyscy ~~u~~spaniale spędzili ten wieczór.

Marysia uwielbia niespodzianki przeznaczone dla niej, ale dzisiaj stwierdziła, że ~~lepiej~~ komuś większą satysfakcję przynosi ~~z~~ sprawianie przyjęcia innym.

W Przykładzie 2. autor realizację tematu potraktował z humorem, „zapraszając” na rodzinną uroczystość znanych ludzi, z prezydentem na czele.

Przykład 2.

26. Napisz opowiadanie o tym, jak ktoś zrobił miłą niespodziankę swoim domownikom.

Twoja praca powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

Prezydent i niespodzianka.

Mój najlepszy przyjaciel postanowił, że w rocznicę ślubu swoich rodziców i urodziny siostry zaprosi ważne osoby.

Urodziny Wiktorii wypadają 2 marca, czyli w dzień rocznicy ślubu. Dawid był bardzo zadoniosły z tego powodu.

Poprosił mnie, abym pomógł mu wszystko zorganizować. Tak więc na początku zaprosiliśmy prezydenta. Zaprosił się przyjechać z żoną. Następnie zaprosiliśmy kilku ulubionych aktorów. Wiki ~~zapro~~

Coraz szybciej zbliżał się piątek, czyli bardzo ważny dzień. Byliśmy zdecydowanymi i cały czas myśleliśmy, czy wszystko się uda.

Niestety w piątek rano zadzwonił telefon ^{znowy} Bronisław Komorowski nie może przyjechać, ponieważ w odwiedziny do Polski przylatuje Barack Obama.

Byliśmy szczęśliwi, że wreszcie niespodzianka nie wypadła.

Tuż przed godziną piętnastą przed dom Dawida podjechał czarny samochód, a z niego wysiedli: Bronisław Komorowski z żoną, Barack Obama z żoną i córkami, a zara z nimi po kolei wysiadali aktorzy: Paul Wesley, Nina Dobrev, Jan Sommerhalden, Robert Pattinson, Kristen Steward.

Kadawemu przywitaliśmy gości. Wiktoria i rodzice Dawida byli zaskoczeni i oszołomieni.

Niespodzianka udała się!

W tym opowiadaniu narrator – dziewczynka jest jednym z bohaterów drugoplanowych, ponieważ opisuje niespodziankę, która miała miejsce w domu jej przyjaciela i w której przygotowaniu pomagała. Tekstowi nadano tytuł, napięcie jest umiejętnie budowane, aż do punktu kulminacyjnego „zapowiadającego” niepowodzenie, a potem następuje zaskakujące szczęśliwe zakończenie. Narrator potrafił zbudować napięcie,

oddać dynamikę czasu i uczucia bohaterów, zarówno przygotowujących niespodziankę, jak i tych, dla których była ona przygotowywana. Dostrzega się dużą sprawność językową piszącego, przejawiającą się w celowym nagromadzeniu czasowników, stosowaniu zróżnicowanych rodzajów zdań i wyrażen oddających uczucia uczestników wydarzeń (niekiedy nawet wyrazów zaczerpniętych z języka potocznego, np. wypalić).

Kolejny tekst rozpoczyna się tak, jak opowiadanie fantastyczne o rodzinie (U?) uszaków. W trakcie narracji autor zapomniał jednak o pierwotnych założeniach i w dalszej części opowiadania jego bohaterem staje się zwyczajna rodzina i jej codzienne problemy. Na uwagę zasługują próby indywidualizacji bohaterów oraz ukazanie wewnętrznej przemiany Kasi. Autorka w sposób celowy i zamierzony stosuje różnorodne środki językowe, wykorzystując je nie tylko w opisach postaci, ale także nastoju bohaterów czy miejsca akcji. Gdyby nie pominięto kilku przecinków oraz podkreślono akapitami trójdzielność wypowiedzi (brak akapitów zniechęca do czytania, ponieważ sprawia wrażenie braku przejrzystości), opowiadanie, podobnie jak dwa wcześniej zamieszczone przykłady, można by uznać za wzorcowe (*Przykład 3.*).

W tekście zamieszczonym w *Przykładzie 4.* narratorem jest pies opowiadający o tym, jak brat jego pani sprawił wszystkim domownikom niespodziankę swoim przyjazdem. Od samego początku narrator przedstawia się, próbuje nawiązać kontakt z czytelnikami i zapowiada, co będzie tematem jego wypowiedzi. Potem następuje chronologicznie uporządkowana relacja o kolejnych wydarzeniach. Popołudniowe nicnierobienie (błędnie zapisane przez ucznia) zakłócił dzwonek zapowiadający nadejście niespodziewanego gościa. W trakcie narrator przyznaje się do swej niewiedzy dotyczącej pracy na komputerze, ale też ukazuje swoją czasem nadmierną ciekawość. W tym opowiadaniu widać (jedyną wyszukaną) próbę budowania kompozycji zamkniętej. Zastosowanie w pierwszej części zdań złożonych służy oddaniu rozleniwienia, a krótkich zdań pojedynczych – późniejszej dynamiki wydarzeń. Świadomie zostały także zastosowane epitety, frazeologizmy oraz zdrobnienia. Dwie, z łatwością zauważalne w wyrazach *usiedliśmy* i *ogromną*, literówki nie obniżają wartości pracy.

Przykład 3.

26. Napisz opowiadanie o tym, jak ktoś zrobił miłą niespodziankę swoim domownikom.

Twoja praca powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

W małej chatce nad strumykiem mieszkała sobie rodzina uszaków. Uszakowie mieli dwójce dzieci - Marcela i Kasię. W ich domu zawsze panował porządek i miła atmosfera. Marcel był miłym, dobrym i uczynnym chłopcem, ale Kasia była za to niegrzecznym dzieckiem. Kiedy nadzedł dzień urodzin mamy Kasi, Marcel od samego rana biegł i sprzątał, by jak mama wróci z pracy dom był posprzątnany i pachnący. Kasia jednak nie przejmowała się urodzinami mamy, cały dzień siedziała przed komputerem i rozmawiała z koleżankami przez telefon. Gdy mama wróciła z pracy nie była zadowolona z Kasi, zrobiło jej się smutno z jej własną córką, nie rozumiała jej zyczeń i nie dla niej nie ma. Kasia nie rozumiała matki, która chodziła po domu bardzo smutna. Postanowiła się zmienić, poprosiła brata, by pomógł jej zrobić piękny tort dla mamy - zgodził się. Po ciężkiej pracy w kuchni tort się udał. Kasia zaniósła go mamie i złożyła jej życzenia. Mama była szczęśliwa i chciała by zebrał jej dzieci, a szczególnie Kasia pomagała jej i była dla niej dobra. Od tego czasu cała rodzina żyła szczęśliwie, a Kasia zrozumiała że she ~~postępowania~~ postępowania i teraz robi wszystko by jej rodzice i brat czuli się z nią dobrze.

Przykład 4.

26. Napisz opowiadanie o tym, jak ktoś zrobił miłą niespodziankę swoim domownikom.

Twoja praca powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

Witajcie! Jestem psem. Wabie się Bertors. Dziś opowiem wam, jak brat mojej pani zrobił wszystkim domownikom ogromną niespodziankę.

A więc tak. Był to dzień jak każdy inny. Martynka, czyli moja pani, wróciła ze szkoły i robiła lekcje.

Mama Martynki zmywała naczynia, a brat mojej kochanej pani robił coś na komputerze, co to tak dokładnie nie wiem, bo zawsze mi mówi, że bym się nie plątał koło kabli, bo jeszcze mu coś strąca.

~~Siedzieliśmy tak~~ Potem wszyscy usiadliśmy i cały dzień spędziliśmy na nicnierobieniu. Pod wieczór zadzwonił dzwonek do drzwi. Wszyscy byli zorientowani, kto to może być! Martynka poszła otworzyć drzwi. ledwo co wcisnąłem nosek za drzwi. Zauważyłem biegać po całym domu jak szalony i szurkać. Czemu spytacie, już wam mówię - brat mojej pani - Marcin przyjechał! Jak ja go dawno nie widziałem! Sprawił nam wtedy ogromną niespodziankę!

W pracy oznaczonej jako Przykład 5. zostało zaprezentowane opowiadanie, w którym za realizację tematu przyznano 2 punkty. Uczeń opowiedział o ciągu logicznie uporządkowanych wydarzeń, ale nie rozbudował fabuły: brakuje choćby próby opisu miejsca akcji czy elementów charakterystyki postaci. Gdyby nie liczne epitety, relacja byłaby

nieciekawa. Autor nie otrzymał punktu za pisanie poprawne pod względem ortograficznym, ponieważ przekroczył dopuszczalną liczbę błędów. Dostrzega się też drobne błędy językowe.
Przykład 5.

26. Napisz opowiadanie o tym, jak ktoś zrobił miłą niespodziankę swoim domownikom.

Twoja praca powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

Pewnego razu Basia postanowiła zrobić miłą niespodziankę swojej rodzinie.

Zaprosiła do siebie swoich kolegów z klasy, aby im pomogli w przygotowaniu ci. Była postanowiła zorganizować wspólną imprezę z okazji urodzin mamy Basi i imienin jej babci. Marcin przyrządził tort, upieczony dzień wcześniej przez całą klasę. Julia czapeczki na głowę, aby każdy mógł założyć je na siebie. Były one bardzo kolorowe z frędzelkami na czubku.

Kasia rozłożyła serwetki na stole, talerze, sztućce i papierowe talerzyki. Basia, organizatorka tej imprezy, upiekła pyszne przekąski dla rodziny. Gdy już wszystko było przygotowane, zaprosiła gości. Każdy miał przydzielone miejsce, jednak kiedy tata dziewczynki, Zenek psiknął, wszystkie karczki z nazwiskami się rozleciały. Na szczęście Basia pamiętała kto, gdzie miał siedzieć.

Wszystko się udało. Była wspaniała zabawa. Mama dziewczynki i babcia, podziękowały za życzenia.

Kolejna wypowiedź stanowi dowód na to, że uczniowie najpierw wyznaczają połowę miejsca, które powinno być zajęte przez ich wypracowanie, a dopiero potem przystępują do realizacji tematu. W prezentowanym przypadku (Przykład 6.) wyróżniającym się spośród innych tym, że niespodzianką okazała się wycieczka nad morze, za realizację treści uczeń

mógł uzyskać 2 punkty, ponieważ fabuła nie jest rozbudowana i właściwie można wyróżnić tylko trzy wydarzenia. Uczeń próbuje oddać tempo wydarzeń, ale to nie wystarcza, by mówić o świadomym stosowaniu środków językowych. Podczas redagowania wypowiedzi popełniono błędy językowe, ortograficzne i wiele interpunkcyjnych (będących konsekwencją nauczania i powtarzania, że przecinki stawiamy przed *że*, *żeby*...).

Przykład 6.

26. Napisz opowiadanie o tym, jak ktoś zrobił miłą niespodziankę swoim domownikom.

Twoja praca powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

Pewnego słonecznego popołudnia, kiedy byłem już wakacje siedziałam w domu i nie miałam co robić. Niespodziewanie tata wszedł do domu i oznajmił, żeby się spakować ~~do~~^{bo} wyjeżdżamy nad morze. Bardzo się ucieszyłam, kiedy to usłyszałam więc szybko się spakowałam i ~~my~~ ruszyliśmy w drogę. Wszyscy byli zaskoczeni a razem zorientowali się tak szybko i nie spodziewano decyzję ~~na~~ tatę. Po trzech godzinach dojechaliśmy na miejsce co prawda słońce już zachodziło ale my szybko się rozpakowaliśmy i poszliśmy na miasto. To była naprawdę bardzo miła niespodzianka bo przecież w domu się nudziłam a tam miło i sympatycznie spędziłam czas zwiedzając zabytki.

Zdarzały się także historie bardzo uproszczone, w których wydarzenia zostały przedstawione na tyle ogólnikowo, że cała praca nie zajęła wymaganych 12 linii (lub w sytuacjach budzących wątpliwość – 70 wyrazów). Wówczas uczeń otrzymywał 1 punkt za realizację treści, a nie przyznawano mu punktów za spełnienie pozostałych kryteriów, ponieważ próba tekstu była zbyt krótka i uniemożliwiała potwierdzenie faktu, że uczeń opanował umiejętności pisania poprawnego pod względem językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym. Najczęściej jednak, jak w prezentowanym przykładzie, stwierdzano występowanie wszystkich typów błędów (Przykład 7.).

Przykład 7.

26. Napisz opowiadanie o tym, jak ktoś zrobił miłą niespodziankę swoim domownikom.

Twoja praca powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

.....
..... Pewnego słonecznego dnia moja siostra zapropo-
..... wała mi abyśmy zrobiły miłą niespodziankę naszym
domownikom. Bardzo się z tego ucieszyłam.
..... Zapropomowała mi żebyśmy zrobiły wszystkim
śniadanie. Więc wstałyśmy bardzo wczesnie i
..... przygotowałyśmy wszystkim domownikom śniadanie
← Jak wszyscy wstali to się bardzo ucieszyli
..... bo mieliby mogli wieść że ja i moja
..... siostra potrafimy zrobić wspólne śniadanie.
..... To było moje najlepsze i
..... najsmaczniejsze śniadanie.
.....

Oprócz bardziej lub mniej rozwiniętych fabularnie opowiadań zdarzały się także historie, z których treści wynikało, że szóstoklasiści nieuważnie przeczytali polecenie i nie zwrócili uwagi na wyraźnie wyartykułowane wymaganie, iż należy pisać o miłej niespodziance. Autorzy opowiadań o niemiłej niespodziance za realizację tematu otrzymywali 0 punktów, ale mogli uzyskać punkty za spełnienie pozostałych kryteriów.

Niekiedy można odnieść wrażenie, że szóstoklasiści, chcąc uatrakcyjnić swoje wypracowania, zapominali o tym, co jest podstawowym celem ich dłuższej wypowiedzi pisemnej. Potwierdzeniem słuszności powyżej sformułowanego stwierdzenia są opowiadania zaprezentowane jako *Przykład 8.* i *9.*

Autor tekstu pt. *Niespodzianka (Przykład 8.)* posiadał dużą łatwość pisania, sprawnie potrafił posługiwać się środkami językowymi i różnymi typami zdań, lecz nie zadowolił się opisaniem miłej niespodzianki, jaką byłoby kupno szczeniaczka, ale by bardziej zaskoczyć domowników (i czytelnika), „doprowadził do wywołania domowego tornada”, czyli przemiany miłej w niemiłą niespodziankę. Jednocześnie zakończenie z nieco ironiczną zapowiedzią kolejnych niespodzianek przekonuje także o sprawności kompozycyjnej autora, który wolał nie wspominać o reakcjach mamy i siostry Tomka. W wypowiedzi znajdują się błędy językowe i interpunkcyjne (dopuszczalne 2 błędy).

Przykład 8.

26. Napisz opowiadanie o tym, jak ktoś zrobił miłą niespodziankę swoim domownikom.

Twoja praca powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

Niespodzianka
Piernego dnia Tomek miał bardzo dobry humor, więc postanowił sprawić radość swoim domownikom.

Przechrudził szanpiu ulicami i waple zaurazyl kolonary sklep zoologiczny. Następnie kszedł do wiepo i zaszpł odpdać banine rytki, miłutkie kotki, a we sam koniec bantł się z matym szreniacakiem. Był cały biały, a sieci miał dżup. Charakterystycznie szpł czaszpł płaunkę za uchem. Wyglądał tak miemimie, ołatepo dżępiec od razu wzięł go do domu. Po kryjaniu zanióst go do stojego podzię. Wyceszał, mył i przypodał kokardkę szreniaka. Potrzył go na kawę i w salonie i ceszał aż króci mama i siostra. Wtem przypomniał sobie, że zostawił portfel w sklepie i musi po wiepo wracać. Pies został sam w domu. Ołdziępiec ufał psu, w końcu był taki stółki i prekonnyjpy. Gdy Tomek odnalazł żubę - spotkał mamę i Ołdziępiec wrócił w domu do domu. Szanpi przed drzwiemi. Mama dżmyta aż klauksp., a syn krzyknął: „Niespodzianka!”. Dom wyglądał jakoby przeszedł przez wie tomada.

Pamięność i stółki matęgo szreniaka - Bikusa, pamiłite ^{mu} zostać ~~mu~~ ~~mu~~ dalej w domu i robić kolejne niespodzianki!

Za realizację tematu w pracy zamieszczonej jako Przykład 9. uczeń nie uzyskał żadnego punktu, ponieważ opowiedział o bardzo niemiłej dla domowników niespodziance

(która, zdaniem autora, była *fajnym żartem*). Poza tym szóstoklasista popełnił tak wiele błędów, że w każdym kryterium przekroczył dopuszczalną liczbę. W kilku przypadkach także nie wyznaczył poprawnie granicy zdania. Należy również zwrócić uwagę (i uczulić na to uczniów kolejnych klas szóstych) na niestaranne pismo, niedbanie o estetykę wypowiedzi i wątpliwe poczucie humoru.

Przykład 9.

26. Napisz opowiadanie o tym, jak ktoś zrobił miłą niespodziankę swoim domownikom.

Twoja praca powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

Milspodzianka =
Miła milspodzianka było to w nocu dwudziestego czwartego o godzinie 16⁰⁰ przy komie ogniska zrobiliśmy milspodziankę. Domownikom przygotowaliśmy paczkę koci drzewi ich i zapukaliśmy i ich schowaliśmy za drzewami a oni otworzyli i zobaczyli fajny i miły prezent jak oni ten prezent otworzyli to my wyszliśmy i ich wystraszyliśmy a widać co było w tej pacce była serka i placik jak oni otworzyli tam paczkę to ten placik poleciał na twarz im my się tak śmialiśmy z tego to samo wiecie jak koci i zabawna. Ja wiem w tym opowiadaniu napisalem taki fajny żart domownikom z tego to samo wiecie jaka zabawna.

Potnyx

Wartościowanie niespodzianki (miła/niemiła) jest zależne od odczuć jej adresatów, o czym świadczy opowiadanie zaprezentowane w *Przykładzie 10*. Jest ono jednocześnie dowodem na to, że szóstoklasista może w sposób celowy i zamierzony stosować zróżnicowane słownictwo i składnię, a przy tym popełniać błędy językowe.

Przykład 10.

26. Napisz opowiadanie o tym, jak ktoś zrobił miłą niespodziankę swoim domownikom.

Twoja praca powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

„Niespodzianka dla domowników”
Pewnego dnia w ~~przedziale~~ ^{południe} ~~popołudnie~~ ^w ~~popołudnie~~ ^{popołudnie} zdarzyło się coś co każdy z domowników zapamięta na zawsze. Siedzieliśmy w salonie. Jak zawsze graliśmy telewizor, czytaliśmy książki i ~~trzymaliśmy~~ rozmawialiśmy. Nagle rozległo się głośne dzwkanie psa. Iżak z maty był bardzo zdziwiony dlaczego nasz pies tak rżył, a przecież nikogo nie było widać. Pomyślałam, że ktoś chce zrobić mamę pikusa, ponieważ był przecież „dłony Pomiedziątek”. Stwierdziłam, że zbiorę się na odwagę i wyjdę (np) na dwór sprawdzić, co się dzieje. Wyszłam na (tele) ~~dwór~~ ^{dwór} i rozszalałam się, ale nikogo nie było. Już miałam wyrzucić w stronę drzwi, aż tu nagle porzuciłam na swoich plecach okropny ciężar. Knyknęłam z przerażeniem tak głośno, że wszyscy domownicy wyszli z domu. Okazało się, że przyjechali do nas urodziny dziadkowie. Babia próbowała oblać moich rodziców, lecz oni wrócili się do domu po wodę. Ja pobiegłam po małe wiaderko i wszyscy byli świetnie się bawili, oblewając się wodą. Tem dzień będę zawsze ~~wspominać~~ ^{wspominać} wspominać. Oblewanie się wodą w ten szczególny dzień okazało się być miłą niespodzianką dla wszystkich.

Sporadycznie sprawcą niespodzianki był sąsiad (głównie w pracach uczniów uczęszczających do szkół wiejskich) lub *nieznany ktoś*. Te opowiadania pozwalają przypuszczać, że niektórzy szóstoklasiści nie zwrócili uwagi na zamieszczony w poleceniu zwrot *któs zrobił niespodziankę swoim domownikom*.

Rodzina, w której domu ktoś posprzątał bałagan, bardzo chciałaby poznać tajemniczego *dobrego duszka*. Brak dbałości o estetykę pracy, liczne błędy (głównie interpunkcyjne) utrudniają odczytanie wypracowania – *Przykład 11*.

Przykład 11.

26. Napisz opowiadanie o tym, jak ktoś zrobił miłą niespodziankę swoim domownikom.

Twoja praca powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

Pewnego dnia rabiłem z mamą porządkę w całym domu. Nagle zadzwonił telefon. To był mój miły chciwał przekazać że z nami wieszam miła niespodzianka i czekał na nas.

Dla mamy był to dla stracony dzień ale powiedziałem że jutro też przez jej sprzątaną. Kiedyś cały dzień a mama ciągle myślała o balagale którą jest u nas w domu. Kiedyś pamieli ~~nie~~ zaprosił nas nadzwyczaj. Było tam pięknie siedzieliśmy na ~~nie~~ wietrze i rozmawialiśmy. Lokalizatem para która tam byłoby podobnie do niego i sprytatem czy wsi blesse. Dali nam on 2 sznurki. Kiedyś k opisał i powiedział że musimy iedną do domu je usunąć. Kiedyś dostaliśmy na miejsce wieszaliśmy wieszaliśmy. Kiedyś dom był posprzątanym i kiedyś wieszaliśmy nawet ktoś wiesz. Byliśmy bardzo wiesz.

Bardzo chciałbym żeby ten ktoś przyjechał kiedyś do nas na obiad i żeby nam narażę go zobaczyć.

Większość uczniów wymyślała opowiadania, w których niespodzianka była głównym bądź tylko epizodycznym wydarzeniem, bowiem uwagę autora zdominowały przygotowania do sprawienia komuś niespodzianki. Wśród tysięcy prac nietatwo było znaleźć wypracowanie nie na temat – Przykład 12. Uczeń, nie mając pomysłu na napisanie opowiadania o zrobieniu miłej niespodzianki, uznał, że wygrana w konkursie może być uznana za niespodziankę. W tym przypadku nie rozróżnił, że to, co daje ludziom los szczęścia, jest zupełnie czymś innym, niż sprawienie miłej niespodzianki, nawet zwykłej, przez członka rodziny swoim bliskim – domownikom.

Przykład 12.

26. Napisz opowiadanie o tym, jak ktoś zrobił miłą niespodziankę swoim domownikom.

Twoja praca powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

„Zaskoczenie”

Pewnego dnia moi rodzice kupili program telewizyjny. Do niego dołączona była ulotka. Można było wygrać w konkursie samochód marki BMW...

Rodzice od razu postanowili wysłać sms, aby spróbować ~~go~~ wygrać główną nagrodę. Następnie zapytałem ich:

- Jak losują zwycięzce? - zapytałem.
- Pośród nadesłanych sms-ów wybierają jeden, który wygrywa - odpowiedział tata.

Następnego dnia rodzice wrócili do domu. Po chwili ktoś zadzwonił do drzwi. Otworzyłem. Na progu stał wysoki, przystojny mężczyzna, który chciał rozmawiać z rodzicami.

Okazało się, że wygraliśmy BMW i. Stało tuż przed blokiem. Nigdy było kolorem karmelowego. To była najlepsza wygrana, a ja ją wiedziałem. Wygraliśmy.

Uczniowie przystępujący do rozwiązania zadania nr 26 niekiedy zapominali o cechach typowych dla opowiadania, wówczas redagowali wypowiedzi, w których przeważały elementy sprawozdania (Przykład 13.) lub opisu (Przykład 14.).

Przykład 13.

26. Napisz opowiadanie o tym, jak ktoś zrobił miłą niespodziankę swoim domownikom.

Twoja praca powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

- 10 listopada w moje urodziny wyjechałem do kina z kolegą na „Opowieści z Naumi”. Film trwał dosyć długo. Gdy obejrzeliśmy film to pojechaliśmy do Aqua parku. Pożywniliśmy do godz. 15⁰⁰ i pojechaliśmy do MCDonald's.
- A tam kupiliśmy sobie po 5 hamburgerów, dwie frytki i Coca Cole. Najedliśmy i wracaliśmy do domu. Pociągami jechaliśmy przez godzinę. Gdy wracaliśmy do domu moi rodzice, dziadkowie i koledzy wyskoczyli za drzwi i zaśpiewali mi Sto lat.
- Moje urodziny były najlepszym dniem w moim życiu. Chciałbym żeby to się powtórzyło. A mój brat mi powiedział że moje mi tak kiedyś zrobi.

W tym bardzo uproszczonym sprawozdaniu z przebiegu dnia urodzin, z wyznaczonymi – bez uzasadnienia – punktami uczeń popełnił wszystkie możliwe rodzaje błędów. Można się domyślać, że niedopowiedzianą niespodzianką było zbiorowe odśpiewanie przez domowników życzenia *Sto lat*...

W Przykładzie 14. w zaprezentowanym wypracowaniu dominuje opis zwierzątka. Niespodzianką okazało się przyniesienie kotka do domu. Wypowiedź świadczy o nieporadności językowej piszącego, a poza tym nie spełnia wymagań dotyczących objętości. Większa część wypracowania sprawia wrażenie, jakby to miał być, w niewielkim stopniu dostosowany do polecenia nr 26., opis (spotykany w arkuszach diagnostycznych) pt. *Moje ukochane/wymarzone zwierzątko*.

Przykład 14.

Miła niespodzianka, bym zrobił przemieszenie
kota do domu.
Mój kot by był bardzo duży i byłby samcem.
Kot ma ciemne oczy i czarną sierść
z szarym ogonem. Duży kot byłby wspaniały
i dobry dla naszej dla domowników.
Koty są bardzo ~~dobre~~ ^{wspaniałe} są prawie najlepszym
m przyjacielem człowieka, przed kotami
są psy. Koty są wspaniałe chronmy
je.

II. Słownictwo i styl

Uczeń mógł otrzymać punkt za spełnienie II kryterium, jeżeli w zredagowanym przez siebie opowiadaniu posługiwał się funkcjonalnym stylem, czyli stosował w sposób celowy i zamierzony różnorodne środki językowe. O opanowaniu tej umiejętności świadczyło także występowanie bogatego słownictwa i zróżnicowanej składni, koniecznych do budowania napięcia, opisywania postaci, ich przeżyć i emocji, miejsc akcji czy atmosfery panującej podczas pełnych niespodzianek rodzinnych uroczystości.

Opowiadania wyróżniające się bogatym i funkcjonalnym stylem zaprezentowano w *Przykładach: 1., 2., 3., 4. i 8.*

W niektórych uczniowskich realizacjach widać tak wielkie staranie o to, by wykazać się umiejętnością barwnego opowiadania, że prowadzi to do pewnej przesady i zraża czytelnika chociażby nadmiarem zdrobnień (*Przykład 15.*).

Tata miał obowiązek: zrobienia prania, obiadu, pozmywania po obiedzie – umyć okna w całym domu i klatkę schodową.

Gdy mleko lub woda będą gorące – to zalej kubek lub filiżankę (zad. 25.).

Posprzątał cały dom, nadmuchał balony i poszedł powiedzieć wszystkim, że urządza imprezę na przeprosiny i są zaproszeni, ale nie mogli nic powiedzieć chłopca.

Doganiając rodziców – weszliśmy wspólnie do domu – a oni zadowoleni uściskali mnie i podziękowali za pomoc.

Po powrocie do domu babci ustroiła jej dom, aż tu nagle wchodzi babcia.

Po ustaleniu (?) ja poszłam do szkoły, a tata do pracy.

Pierwsze co zrobiła (?) usiadła.

Byłem zmartwiony mamą – bo się nie przywitała.

- wypowiedzenia o nieprawidłowym szyku wyrazów:

Teraz z tatą bawimy się tą kolejką aż do dziś.

Przygotuj wodę lub mleko i zagrzewaj na gazie w 90°C 200 ml (zad. 25.).

Gdy wstała mama chyba się zasmuciła, że nie pamiętamy o jej urodzinach, ale szybko jej przeszło.

Byliśmy ubrani ładnie oprócz mamy, bo o niczym nie wiedziała.

Pewnego dnia chłopiec na wycieczce pokłucił się z swoimi kolegami, żeby ich przeprosić – chciał przyszykować jakąś niespodziankę im.

- przykłady świadczące o braku umiejętności wyznaczania granicy zdania:

Potem poszliśmy na basen, no ale on zapomniał, że mama nie umie pływać. Więc mamusia poszła do baru i zjadła lody.

Tego pięknego dnia nigdy nie zapomnę, a teraz kolej na mnie. Też muszę zorganizować taki wspólny dzień i żeby wszystkim się podobało.

Pewnego słonecznego dnia poszedł do lasu, a rodzina została w domu, chodził po lesie, pomagał różnym zwierzętom.

Mama weszła a tata dał jej prezent – mój prezēt czekał ostatni – weszła do pokoju i się zachwyciła – była zadowolona.

- zbędne powtórzenia:

Najpierw zrobił listę zakupów, które trzeba kupić.

Na urodzinach bawiłem się świetnie, ale to nie był koniec moich urodzin.

Wsymp 8 łyżeczek sypanej czekolady (zad. 25.).

Gdy weszłam do domu – mojej mamy nie było, gdyż była na podwórku.

Musiła zrobić dzieciom obiad, wyprasować ubrania, pozmywać, zrobić zakupy, pomóc dzieciom odrobić pracę domową.

Nagle w moim domu znalazła się grupka moich przyjaciół ze szkoły.

- błędy leksykalne wynikające z nieznajomości znaczeń wyrazów i związków frazeologicznych:

Z pokoju obok było słychać pytania i zdziwienia domowników.

Pewnego, słonecznego dnia, gdy niebo było bezchmurne, a słońce świeciło, ogrzewając wszystkich dookoła, wydarzyła się niesamowita niespodzianka ze strony mamy.

Kasia zgodziła się na ten pomysł.

Przez drogę do domu cały czas myślałam o tym – czy bukiet się mamie spodoba.

Cóż miała począć Maria. Musiała się począć na pastwę losu.

Dowiedziałem się wiele ciekawych i interesujących rzeczy o Włoszech.

- niezgodność wyrazu określającego z określonym:

Wszyscy z domowników się ucieszyli.

Kasia była szczęśliwa i powiedziała tacie, że jest najlepszym na świecie.

Opowiedziała swój plan mamie, która wszystko z kinem doskonale załatwiła.

Mama z niedowierzaniem przyglądała się posiłkowi przygotowanego przez Kasię.

Wieczór założyliśmy obrus i (?) tort.

- kolokwializmy:

Rodzice wszedli do domu.

Dziewczynka myślała, że się nie wyrobia.

Po dotarciu na miasto zjedliśmy pyszne i wielkie lody czekoladowe.

Strasznie się ucieszył.

Piotrek od razu poleciał do wody.

IV. Poprawność ortograficzna

Szóstoklasiści przystępujący do sprawdzianu w pisanych przez siebie wypracowaniach powinni przestrzegać norm ortograficznych. Punkt za spełnienie czwartego kryterium uzyskiwali wówczas, gdy w opowiadaniu nie popełnili więcej niż dwa błędy ortograficzne. Uczniowie z dysleksją rozwojową mieli wykazać się opanowaniem umiejętności zamykania myśli w obrębie zdań.

W bieżącym roku w wypracowaniach uczniów łatwo można było znaleźć przykłady zapomnienia o podstawowych, *wyuczalnych*, zasadach pisowni wyrazów z:

- ó i u: *napuj*, *krulik*, *zaniust*, *pokłucił*, *pułki*, *akurat*, *pokojó*;

- rz i ż: *zamieżam*, *temperaturze*, *popażyć*, *pożądnie*, *przeciesz*,

- h i ch: *cherbate*, *chumor*, *hwile*, *melanholia*,

- samogłoskami nosowymi: *podłoge*, *wziotł*, *teperature*, *czekolade*, *wykrzykneła*, *się*, *mame*, *ucieszom*;

- zakończeniami i częstkami – *om*, – *en*: *domowniką*, *prezēt*,

- partykułą *nie*: *niebyto*, *nie samowity*,

Szóstoklasiści nie potrafili poprawnie zapisywać wyrażen przyimkowych: *otym*, *napewno*, *w tedy*, *wkońcu*, *odrazu*.

Podczas tegorocznego sprawdzianu uczniowie popełniali znacznie mniej błędów w wyrazach z częstkami: – *by*, – *bym*, – *byśmy* itd., ale nie stanowi to dowodu świadczącego o opanowaniu umiejętności pisowni takich wyrazów, lecz potwierdza, że forma opowiadania poniekąd „wymuszała” posługiwanie się głównie czasownikami w trybie orzekającym i unikanie form trybu przypuszczającego.

Dowodem na nieprzestrzeganie zasad poprawności ortograficznej są wypracowania zapisane jako *Przykład 5.*, *7.* i *9.* (w tym przypadku także można znaleźć wypowiedzenia z nieprawidłowo wyznaczonymi granicami zdań).

V. Poprawność interpunkcyjna

Podobnie jak w latach poprzednich szóstoklasiści mieli problemy z przestrzeganiem norm interpunkcyjnych. Chcąc otrzymać punkt za spełnienie tego kryterium, mogli popełnić nie więcej niż dwa błędy interpunkcyjne. Uczniowie z dysleksją rozwojową powinni wykazać

Podsumowanie

1. Prawie 98% szóstoklasistów podczas tegorocznego sprawdzianu podjęło próbę rozwiązywania zadań polonistycznych.
2. Ponad połowa populacji uzyskała maksymalne 4 punkty za rozwiązanie zadania nr 25.
3. Maksymalne 7 punktów za rozwiązanie zadania nr 26. uzyskało w województwie wielkopolskim i zachodniopomorskim około 4% uczniów, a w województwie lubuskim prawie 6% piszących.
4. Wszystkie czynności w zadaniu 25. okazały się dla uczniów w Okręgu łatwe.
5. Czynności w zadaniu 26. były dla uczniów umiarkowanie trudne lub trudne.
6. Zasady pisania w funkcjonalnym stylu z dbałością o dobór słownictwa w zadaniu krótkiej odpowiedzi (zad. 25) opanowało 90% szóstoklasistów, natomiast w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi (zad. 26) – 20% uczniów.
7. W zależności od województwa od 32 – 38% uczniów ostatnich klas szkół podstawowych potrafiło pisać poprawnie pod względem językowym.
8. Pisanie poprawne pod względem ortograficznym opanowało 48% uczniów w każdym z województw na terenie działania poznańskiej komisji.
9. W województwie wielkopolskim 33% uczniów, a w lubuskim i zachodniopomorskim 36% szóstoklasistów opanowało i potrafiło stosować zasady pisania poprawnego pod względem interpunkcyjnym.
10. Napisanie ciekawego opowiadania, o rozbudowanej i logicznie uporządkowanej fabule, z zachowaniem cech tej formy wypowiedzi było dla uczniów umiejętnością umiarkowanie trudną (prawie 40% nie opanowało tej umiejętności).

Opracowała: Elżbieta Klima